

Banatul Literar

REVISTĂ LUNARĂ

Director : Lucian Costin

CUPRINSUL :

Gheorghe Bogdan-Duică †	Lucian Costin
Sub tei (poezie)	I. Roșu-Roșioru
Adevărații draci	Damian Izverniceanu
Fragment (poezie)	Ion Miuța
Estetica constructivismului în arta poetică	Lucian Costin
Epigrame	Ion Miuța
Epgrame	Livius Holda
Soare, soare! (poezie)	Lucian Costin
Simfonia vântului (poezie)	Lucian Costin
Răbdare de monografist	Gheorghe Atanasiu
Cerb mare soră n'are	Folclor bănățean
Liniște (poezie)	Aurel Contrea
Sonete	Grigore Bugarin
Pagina începătorilor bănățeni	V. B., D. G., V. Moșo- arcă, I. Ciucurel, Sergiu Vierul
O seară la Convorbiri Literare	Lucian Costin
Cronica: cărți, conferințe, reviste etc.	D. Forini și L. Costin

Un exemplar : 15 lei

Redacționale

Manuscrisele să fie legibile și la timp trimise.
Reviste, ziare și broșuri de **schimb** se vor trimite redacției :
Lucian Costin — Caransebeș.

Administrative

Revista se susține **numai din abonamente**. Cei, cari au primit și **nu au restituit No. 1, se consideră abonați**.

Administrația îi roagă călduros pe toți abonații, ca să lichideze **abonamentul anticipativ**, căci a susține o revistă numai din abonamente — **e o regie foarte grea**.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Administrator pentru București :

Stud. univ. Nicolae Posa

Str. Olimpului 31, București V.

Administrator pentru Oradea :

Dimitrie Stoian, funcționar

Str. Astra, 34 în Oradea.

Abonamente :

In țară : pentru particulari . . .	Lei	160
pentru instituții . . .	Lei	250
exemplarul No. 2	Lei	15
In străinătate :	Lei	300

Banatul Literar

An. I. No. 2

REVISTĂ LUNARĂ

Timișoara, Oct. 1934

Director : **Lucian Costin** Redacția : **Lucian Costin, Caransebeș**

Administrația pentru Timișoara : Eugen Dascal Strada Rosalia 3 Timișoara III.

Pentru toate celelalte regiuni : Lucian Costin, Caransebeș.

Gheorghe Bogdan-Duică †

1866—1934

Din pleiada marilor bărbați ai Transilvaniei s'a stins iarăși un literat cu mare renume. Se apropie semicentenarul activității sale literare la 1940. an pe care vroia să-l ajungă, căci era încă robust.

„Să știi Costine, că am să trăiesc încă mult“ îmi spunea surâzând nu demult, 'nainte de 2-3 ani. Dar anii trecură repede și două boli se furișară în „muntele de om“, care era *Gheorghe Bogdan-Duică*. O flebită la picior îl demontase din mersul normal, greu și măsurat. Iar un diabet își căută după mulți ani un culcuș mai sigur în corpul, ce rezista eroic. Cordul trebuî să-l cedeze suferindul ca prima și ultima jertfă, luptând dârz cu arma cataplasmei împotriva morții, ce îl urmărea ca o sibieta pe străzile Brașovului în seara de 20 Septemvrie 1934 până la mansarda monotonă a unui hotel din Brașov.

Singur în cameră! / Central University Library Cluj

Silueta îi rânjește prima dată..., iar Bogdan-Duică a repezit-o cu spada sa... o spadă... o catapasmă pe inimă, nevoind să-i dea morții — siluetei imperioasa jertfă... și cu mâna ocrotitoare a inimei se culcă... Dar silueta se apropie din nou, îi desface mâna de pe piept și-l galvanizează cu eterul ei. Bogdan-Duică mai rezistă, în cele din urmă scoate din nou spada... cataplasma, ca să alunge silueta, ce întinse degetele osoase și languroase spre obsedatul captiv, pânăce îl cuprinse și din brațele ei îl așează încetisor pe patul făcerii și al vecinicii aspirându-i duhul vieții depe buzele mute și sărutate de ea, lăsându-i doar spuma cleioasă în colțurile lor...

Acestea au fost ultimile momente ale vieții lui Gh. Bogdan-Duică. Acesta e omul dispărut din rândurile celor vii !

Intre noi însă viază și va via scriitorul nemuritor prin operele și valoarea lor. După ocuparea primei catedre se afirmă literatul scrutator, esteticianul savuros, criticul acerb în toate dimensiunile. O forță dinamică uimitoare era în acest bărbat, care a dominat epoca sa alături de Titu Maiorescu. Alături de rigiditatea și clasicismul titanice al ideii și sentimentului în critică și estetică al lui T. Maiorescu stă Gh. Bogdan-Duică cu dinamismul său al varietății, metodei și fecundității. Criticul și esteticianul Bogdan-Duică avea un domeniu vast, trebuia să opereze în analiza critică cu un arsenal imens de vestigii. Suculența ideilor despre oameni și opere l-au reliefat tot mai mult pe noul *istoriograf literar* în epoca, dupăce moare Eminescu și anul 1890, când îi urmează și V. Alexandri.

istoriografia literară, estetica și critica — acești 3 pioneri leali ai literaturii, ca artă propriu zisă, a găsit în urmașul lui T. Maiorescu (cărui i-a arătat recunoștința în discursul de recepție dela academia română în 1921) pe bărbatul providențial — un T. Maiorescu al Transilvaniei.

Spumoasa sa vervă de idei, fragmente, reminiseențe, fraze... din mediul și epoca sa înfloritoare o avea vecinic în suflet și pe buze. Sinceritatea și duritatea firii sale irascibile, sensibile l-a făcut tot mai acerb și temut în operele și conferințele sale.

Nu s'a născut încă, așa cred eu, succesorul său, care să domine un imperiu imens de subtilități, eflorescente, amintiri și investigații despre oameni și opere. Scrierile sale au ca izvoare un babilon de manuscrise, arhive, scrisori foi rupte și cârpite, surâsuri și sughițuri din viața aceluia, pe care îl *verifica* și *valorifica* în scrierile sale.

Ceasurile întâlnirilor, revederilor noastre se concentrau în jurul scriitorilor, dela cari nu devia discuția literară câte 2-3 ore și tot mai mult ne îndârjeam în reminiseențe și detalii, pânăce un pocnet în ușă ne despărțea.

Aduna acasă la Cluj cele mai rare ediții, cele mai rare specialități și totuși trebuia să treacă aproape prin toate orașele țării scotocind prin arhive.....

La ultima întâlnire oficială cu membrii academei — matematicieni, geologi, fizicieni — Gh. Bogdan-Duică, care venise cu ei la T.-Severin pentru o comemorare, n'avea între colegii săi de academie pe partenerul literar în călătorie. Cum m'a zărit la gara T.-Severin între cei invitați, m'a și prins voinicește de braț și ne-am urcat amândoi în trăsura sa. După vizitarea castrului *Drubeta* ne-am retras amândoi într'un colț al grădinii restaurantului și aci ne-am pus vârtos pe diferitele probleme ale literaturii de dincoace de munți.

Și astea au fost pentru el adevăratele clipe de reculegere: liber, concis, repulsiv și jovial în discuțiile literare. Pe cei, cari nu agreau subiecte literare, îi întreținea cu umorul său sănătos din toate ramurile sociale.

Anii activității sale literare sunt dela 1890-1934.

Operele lui Gh. Bogdan-Duică.

- „Petru Maior“ 1893
- „Bucovina“ 1895
- „Grigore Alexandrescu“ 1900
- „Țiganiada lui Budai-Deleanu“ 1902
- „Tit. Maiorescu“ 1921
- „Vasile Alexandri“ 1922
- „Întâii poeți munteni“ 1922
- „Istoria literaturii române moderne“ 1922
- „Gheorge Lazăr“ 1924
- „Simion Bărnuțiu“ 1924
- „Ioan Barac“ 1933

Lucian Costin.

Sub tei

Romanță

I. Roșu—Roșioru

Ai plâns și tu vr'odată în gând
Sub tei, când sunt în floare,
Ori ai pierdut vr'un vis plâpând
Sub ei și-acum te doare ?...

Ce cauți cu ochii visători
In zori și pe 'nserate,
Când bați tăcut de-atâtea ori
Cărările uitate ?...

S'a dus ce-a fost... cântări și dor,
In neguri și abisuri,
Și-au vestejit în jalea lor
Și tei și flori și visuri.

Se scutur florile de tei
De-alungul pe cărare,
Tu stai în drum și'n seamă iei
Pe una fiecare.

Ridici o floare, o privești
Și-o duci plângând la gură,
Ea-ți reînvie dulci povești
Și 'nct de minți te fură.

Târziu observi că-i mult de-atunci...
Mireasma-i te înșeală...
O rupi în mâini și o arunci
Petală de petală...

Ce cauți, străine 'ngândurat.
Prin rariștea pustie...
— Nu vezi că totul s'a schimbat,
Nu-ți mai zimbește ție ?

Sub bolta teilor tăcuți
Te strecuri pe 'nserate
Și umbra lor tu o săruți
Și florile lor toate...

— Nu-s teii tăi cei din trecut,
Privindu-i te cutremuri...
Am bătrânit și și-au pierdut
Mireasma de pe vremuri..

Adevărații draci.

Damian Izverniceanu.

De multe ori îmi aduc aminte de copilăria mea, când îmi plăcea să hoinăresc, iac' așa' singur fără rost. Simțiam că ceva tainic, ascuns și necunoscut, mă chema, mă împingea înainte și eu porneam cu o bucurie nelămurită pe dealuri, prin pădure, unde căutam fără ca să știu ce, și în cele din urmă mă întorceam trist și desamăgit, cu sufletul copleșit de o durere ne' nțăleasă și ciudată.

Nu odată mi s'a întâmplat să pornesc pe coasta dealului, așa încet fără de rost și să mă trezesc în pădurile de pe coastele *Tâlvei*. Porneam dimineața și nu mă întorceam până seara, mort de foame și istovit de puteri.

De multeori ieșeam numai până în grădină, după casă, de unde se pornea în sus coasta dealului zis: *Cleanțul Burcului*. O coastă presărată cu colțuri de stâncă, printre cari creșteau tufe răzlețe și măceși. Grădina noastră era despărțită cu un zid de cimitirul nemțesc.

Pe vremuri în satul meu natal, când treburile mergeau mai bine, au venit străinii din cele patru colțuri ale lumi ca să trăiască pe lângă Români oameni chiaburi pe atunci. Schimbându-se vremurile spre rău, stăg-nând toate lucrările de minerit din comună, cei mai tineri s'au șters pe alte meleaguri, ceialalți istoviți, s'au mutat la cele vecinice, unde dăinuște odihnea eternă. În felul acesta am rămas în cimitirul nemțesc să se odihnească într'un pământ și o țară care nu era a lor.

Aci în cimitirul acesta am petrecut multe zile. Săream numai zidul și în singurătatea morminților mă duceam dela cruce la cruce și citeam inscripțiile nemțești. Și stam așa și priveam la aceste cruci mute. Și nu-mi era frică că cineva s'ar scula din mormânt ca să mă sperie. Numai privighetorile primăvara, din tufele unde își aveau cuiburile, cântau nepăsătoare și nesupărate de cei morți.

Odată am auzit dela copiii mai mari de cât mine că omul, dacă vrea, poate vedea pe dracul și de nu se teme de el, îl poate prinde și îl poate stăpâni. Atunci ferice va fi de acela, că dracul făcut odată prizonier îi va aduce bani cât dorește. Și mai spuneau ei că e mic ca o veveriță, negru, cu coarne și cu coadă. Am rămas uimit; despre așa ceva încă nu auzisem până atunci. Pe dracu-l-am mai văzut zugrăvit, negru, cu coarne și cu coadă, într'o icoană la o mătușă a mea. Acolo, în icoană, era în iad și purta în mână o furcă cu trei coarne și arunca la oameni într'un foc enorm așa cum ai arunca la snopi.

Am întrebat atunci:

— Și cum poți pune mâna pe dracu?

— E cam greu să pui mâna pe el, — grăi povestitorul, — îți trebuie curaj. Trebuie să desgropi un mort, care e îngropat în sicriu de brad. Cauți apoi scândurile sicriului cu deamănuntul și scoți din scândură un nod îl iei cu tine; îl îngăuri și apoi te uiți prin el și vezi pe dracu' cocotat pe acoperișul casei. Dar trebuie să ai o măramă roșie, apoi-să-l chemi de trei ori:

— Hanțiii, Hanțiii, Hanțiii!..

El coboară atunci încetinel și se vâra în măramă și astfel ai pus mâna pe tartorul. Iar când vrei să te, desbari de el, te duci în târg unde e multă lume adunată, îl arunci între oameni și îți iei tâlpășița. El are să scâncească ca un copil mic, dar tu să nu te uiți înapoi, căci atunci al lui ești.

Am ascultat până la sfârșit fără să zic ceva. În creeri, din momentul acela mi se încuibă ideea de a prinde pe michiduță. Și felul după cum mi-au povestit ceialalți că s'ar putea pune mâna pe el, nici n'ar fi fost așa de greu. Un lucru nu-mi ieșea din cap, că de ce l-or fi botezat Hanți? În cimitirul Nemților pe inscripțiile de pe cruci, nu odată am aflat acest nume.

M-am dus acas. Ideea de a pune mâna pe necuratul mă obseda. Toată noaptea am visat visurile cele mai bizare și m'am svârcolit ca într'un furnicar. Dimineața m'am trezit cu capul buimac, mai obosit decât recreat, dar ideea tot nu m'a părăsit. Michiduță mi se năzărea mereu înaintea ochilor așa micuț, negru, cu cornițe și cu coadă, iar cu ochii și gura roșii, pară de foc. Il vedeam pe acoperișul casei cum se juca ca un piscoiu, se ascundea de partea cealaltă a acoperișului și iar se ivea și mă privea. Și mă întrebam în gând, că dacă îl voi vedea oare avea, oare să-mi fie teamă? Nu simțeam nici un fel de teamă, ori sfială și nici pielea nu se înfiora pe mine.

Că de ce doream să-l văd pe michiduță, să-l țin în mână și să-l pipăi, nici acuma nu-mi pot da seama. Ziceau unii că atunci când îl ai și-l stăpânești, poți deveni om cu avere. Il trimiți numai la cutare om bogat, îi ia banii toți și ți-i-aduce ție. Și în vreme ce tu te lăfăești cu banii aduși de michiduță, celălalt ajunge muritor de foame. Dar nu râvneam la bogății. Banul, pe atunci pentru mine, era lipsit de valoare.

Acum îmi băteam capul cum aș putea ajuuge mai ușor la un astfel de dop scos dintr'o scândură de brad dela sicriu. M'am pus la pândă și așteptam. Așteptam să moară cineva fie Neamț fie Român. Știam că a-

tunci când li se săpa groapa, groparul scoate întotdeauna afară bucăți putrede de scriu de brad, în care se nimereau astfel de dopuri.

Mai bine de șase săptămâni n'a murit nimeni. Românii nu aveau timp de a muri, că erau prea ocupați cu lucrul, iar Nemții erau puțini și de mureau așa de repede cum le doream n'ar fi rămas crac de Neamț în sat. Abia mai târziu după câteva săptămâni, clopotul al bătrân dela biserică românească prinse a *glăsui*, dând de veste că cineva a murit. Simții că dorința mi s'a împlinit de jumătate. A murit o babă bătrână cu un picior în groapă și despre care ziceau că moartea și-a uitat de ea

Când groparul săpa groapa și scotea pământ și cenușe, oase putrede, bucăți de scânduri de jumătate putrede, câte o scăfărlie cu dinții rânjiți și cu vâgăunele ochilor adânci, și întunecate, mă strecurai printre cruci până lângă groapă. Acesta, un om bătrân, și el, pe care nu-l despărțea timp prea îndelungat de o astfel de groapă, își suflă nasul, scuipe în groapă trăgea din pipă și săpa, scormonea pământul, care odinioară a fost carne cu vine și cu nervi. Am prins vorbă cu groparul, iar cu privirile căutam bucata de scândură cu dop de brad. În cele din urmă am dat cu ochii de una. Am luat-o fără să fiu observat și din cimitir o croii peste grădini până în grădina noastră.

Numai aci, după ce m'am încredințat că nimeni nu mă vede, am scos bucata de scândură și am privit-o cu atențiune. Cu cuțitașul am început să tai, să scobesc, așa ca să-mi rămâie numai dopul de brad. Era o muncă istovitoare, mai ales că nu aveam scule. Dar încetul cu încetul răsbeam greul. Lucrul cel mai greu era acum îngăuritul. Dopul de brad era solid ca o cremene.

Mult nu m'am muncit cu gândul că o idee îmi licări prin creeri: Cuiul înroșit. Am căutat niște cuie și m'am dus la vatra din tindă să le înroșesc și unde mama pregătea cina. Când am aruncat cuiiele în foc mama s'a uitat la mine:

— Ce faci?...

— Mă joc.....

— Auzi că se joacă?!..... nu vezi că ești *măgădan* și ție acuma de joacă îți arde?!... Te joci cu focul hai?....

Cu chin, cu vai, dupăce mi-am fript degetele de câteva ori, mi-a succes a face o gaură în dopul de brad. Acum îl purtam în buzunar cu o batistă roșie ca pe o relicvie și încă nu îndrăzneau a privi prin el, ca nu cumva să o pățesc. Trebuia să iau toate demersurile din bună vreme ca toate să meargă strună până când voi pune mâna pe drăcușor.

Înainte de toate m'am dus la ușa grădinii și am prins a o îngăuri. Totuși simțeam eu o sfială în suflet, când gândeam că am să văd pe dracul și de aceea credeam de potrivit ca ușa să fie între noi atunci, când am să-l văd întâia oră. Imi făcusem și planurile, ca să-l trimit la niște argăsitori de opinci, despre care toți susțineau că sunt oameni bogați, dar ei sârmanii au sfârșit ca cei mai sărântoci din sat, murind de foame sau prin spitale.

Dupăce soarele a apus după culmea dealului, ulița mare și grădina noastră fu învălită în niște umbre negre albastre. Scosei atunci dopul din buzunar, mă dusei la ușa grădinii și prin dopul și gaura din ușă priveam cu un ochiu pe acoperișul casei vecinului,..... dar... nimic. Nu se vedea țipenie de puu de drac, nici pe acoperișul casei, nici pe horn și nici prin grădină. Am întors dopul în feluri și în chipuri și priveam;..... dar pace, nu vedeam, după cum sperasem, pe michiduță. Am intrat atunci în grădină, dar nimic.

Începusem să desnădăduiesc. Atâtea vise pe care mi le făurisem în

legătură cu dracu' vedeam cum se năruiesc unul după altul, ca și casele de lut când se revarsă apele. M'am dus în cimitirul nemțesc, m'am uitat prin gaura dopului peste cimitirul întreg, nu odată ci de zeci de ori, dar nu se vedea crac de drac. Am început atunci a striga :

— Hanțiii !... Hanțiii !... Hanțiii!.....

Nimic. Nici din morminte, nici de după cruci sau de prin tufe nu se ivea nimeni. O tăcere și o singurătate apăsătoare domnea peste tot. Nici glas de pasăre nu se auzea, căci era pe însărate și privighetorile nu mai cântau că aveau pui. Deodată dintr'un rug țîșni o pisică. Am tresărit și părul mi s'a ridicat peie în cap, dar mi-am revenit repede că, cunoșteam mâța ; era mâța noastră. De necaz am luat un bulgăre de pământ și am svârlit după ea.

Am mai stat în cimitir, am mai privit prin dopul de brad, l-am mai răsucit, dar degeaba. Dracu'ca'n palmă. Și în mine prinse tot mai mult ideea că nici n'ar exista. Desiluzionat am mai privit odată prin dop și în urmă l-am svârlit într'un tufiș și am plecat.

S'a strecurat de atunci multă vreme, și numai târziu de tot când am început a înțelege lumea și a cunoaște oamenii mi-am dat seama că, cu toate acestea sunt draci. Sunt ! Și încă tare mulți ! Nu sunt draci de cei ca veverițele cu coadă, negri, cu cornițe și cu ochii și gura pară de foc, ci este un alt soi de draci, cari sunt împelițați și amestecați între oameni. Pe aceștia îi întâlnești pretutindeni, pe stradă, la întruniri, la catedră ori înaintea altarului, la crăsmă ori la cafenea, în parlament sau la senat. Li întâlnești în haine țărănești, în uniformă, în straie domnești, în robă sau reverendă. Și pe aceștia, Scaraoțchii mai marele lor, i-a însărcinat cu misiuni bine determinate. Ei aruncă sămînța urii între frați. Invrăjbesc pe oameni până la păruială, ba până la omor. Ei sădesc în inimile slabe ura de aproape și iubirea de arginți, dragostea de averi, pentru care își vinde țara, superiorii, pe prieteni și de multe ori și familia. Ei simțesc bucurii sarcastice atunci, când vede pe om ajuns la mare nenorocire.

Aceștia sunt dracii !...

Ei cutreeră țara ca spioni ori în formă de agenți ai diferitelor întreprinderi, ori cu potcapiul în cap și în rasă călugărească. Ei lasă în urma lor discordie și nesupunere față de stăpânire. În chip de conducători ai destinului țării, jefuesc tezaurul comun, lăsând pe alții fără pâine, înmulțind numărul celor suferinzi și agravând tot mai mult situația nemulțumților. Aceștia sunt dracii !...

Ei fură pâinea dela gura flămândului și a familiei lor, le dijmuește leafa, ca apoi să trăiască tot ei și mai ușor, înconjurați de bunătați și tot felul de plăceri. Ei înjură cele sfinte și cu gura lor spurcă locurile de rugăciuni. Ei te înșeală la cumpărări și trag de cântar, apoi pentru a-ți mări indignarea te batjocuresc. Ei pun bețe în roate la bunul mers al lucrurilor, truda de ani de zile ți-o zădărnicesc, nelăsându-te să te bucuri de ea. Te batjocuresc, te maltratează și te pun pe o treaptă alături de dobitoace.

Revoltă-te, că tot ei te vor arunca în temniță.

Aceștia sunt dracii!... Feriți-vă de ei !.....

Fragment

D-lui Ing. Dumitru Stănescu

Văjâie vântul prin parc, căci e toamnă;
 Să uit ce-a fost ieri — tristețea mă 'ndeamnă
 Și plâng stingher — o umbră uitată
 În viață mă știu, de lume alungată...
 Pe calea vieții — drumeț nearmat,
 Mă prinde uitarea c'atâta mi-i dat
 Și poate 'ntr'o parte o groapă comună
 Să-mi fie mormântul sub raze de lună...
 Să cer fericirea — e 'n darn, căci mă știu
 Fantoma de mâine sub cer cenușiu.
 Ce umblă pe ul și s'atragă copii,
 M' alungă pe veci — și morții și viii..

Satana mă chiamă... mă 'ndeamnă la rău
 În noaptea pierzării... discipolul său
 Vrea să mă știe... rezist și mă sbat
 Copil să rămân cu suflet curat..
 Aprind lumânarea în casa-mi pustie
 Tămâia pe masă miros împrăștie
 Și-alungă ce-i rău... tot sufletul meu
 E ora târzie și noaptea se lasă,
 Hoinare gândiri vin toate acasă...
 În clinchet de clopot și'n freamăt de vânt
 Împrăștie, Doamne, întristatul meu cânt,
 Să-l ducă departe spre Soare-Răsare,
 A păcii zeiță să-mi dee iertare..
 Mă iartă de'n viață cu ceva am greșit,
 Pribeag pelerin spre tine am venit.
 Prinosul de mâine la câte o troiță
 Iubirea-mi să fie, ce'n suflet mldăiță,
 Se 'nalță semeț.. și chinul mi-l varsă,
 De-atâta durere mi i inima arsă!..

Tăcerea se 'nalță și bufnițe zbor,
 Pe case uitate să țină sobor!...

Ion Miuța

Estetica constructivismului în arta poetică

Cap. II ; Asperitățile

Cine va ridica geana la privirea unei poezii și va căuta în sine pe acela, care se *personalizează* în idei, culori, ritm etc., desigur că-l va găsi în centrismul cerebral, care-i dă fiecăruia forța de *asimilare*. Ce căutăm deci în poezie, dacă nu pe acela, în care curg efluviile de sentimente dela *eu la eu*. Deci iată teza: o poezie e ceva organic, ceva ce se *spiritualizează din suflet în sentimentul, care desparte două lumi ale eului, materia și spiritul*. A poetiza un sentiment prin intermediul ideii nu înseamnă a verifica după chip și formă căutând rimele ca pescuitorii de măr-

găritare, ce dibuie de unde să le prindă. A poetiza un sentiment înseamnă a concretiza frumusețile aromatice ale sentimentului în *nouii forme*: arta poetică în *valorile cele noi*, adică *poezia*. Frunzărind revistele am dat peste poezii și »nepoezii«. Unii cu nume răsunătoare, alții debutanți încă. Iată câteva specimene mai deochiate dintre asperitățile inestetice.

Din revista „POEZIA“ Craiova

Ștefan Bălcescu „IUBIRE“

Și mi-au luat sufletul cum iei
Dintr' un chiler un pumn de mei,
Ca să-l întinzi la porumbei,
Să-ți ciugule din palmă.

...Și te-am chemat, nu ca un om ce dă
Ci'n liniști
Și'n tăcere
Si umilit, ca omul care cere...

Dar așteptând să vii falfăitoare,
Și'n pulbere de soare
Să mă 'ncununi pe frunte cu răcoare,
Mă văd îmbătrânind cu mana 'ntinsă.-

Și mă doare!.-

Din aceeași revistă:

C. Chioralia „INVERȘUNATUL“

Tu taci fiindcă n'ai nimic să spui,
Dar el cum, neamul lui de câine n'are
Că l-am crestat și l-am frecat cu sare
Și-un stih n'am obținut din gura lui.

C'o broască'n zân din tine fac herald,
Lui, i-am scaldat în aur omușorul:
Făcea gargară luminând soborul,
Ți'nchipui cât fu aurul de cald.

Femeia pentru care duse luptă
In față-i fu a mea cu gând și trup
El, doar închise ochiul lui de lup
Și'ntinse o mână dup' o spadă ruptă.

Cânta frumos șoptea muierea, moale,
Când se 'ntorcea din lupte și-o chema
S'o urce înaintea lui în șa.

Strivind-o de junghere și pistoale.

Dece, dar, tace-acum acest mișel?
Il doare și nu cântă, moare mut.
E hoț și nu poet cum am crezut..
Hai, trageți și scăpați-mă de el.

Strofa I-a e improprie față de celelalte două. Metafore imposibile. Alte mijloace poetice pentru luarea sufletului! Celelalte strofe *abia* salvează, ce denaturează începutul.

Al doilea, domnișorul Chioralia, a voit să ne prezinte pe un înverșunat într'o machetă a furibundului. Nu merge, poezia e incoloră prin bombasticismul dur și răsunător atât ca idee preconcepută cât și ca execuție artistică. Macheta furibundului e ștearsă, n'are poezia nimic organic din om, căci e stup de asperități urite. Citiți-o poezia „Inverșunatul“ și de 10 ori.

Trecând mai departe mă rețin iarăși asupra *grotescului* greșos în poezie. Am și pentru aceasta un specimen, poezia „După Bal Mascat“ a fânărului Marcel Olinescu, colaborator la revista «Hotarul» din Arad, în care revistă am dat și de poezii bunișoare. Pentru a ilustra ce exclude estetica, voi cita-o în întregime.

După Bal mascat

Ora 4 dimineața...

Oglinda aburie îmi restituie fața,

Așa cum și se 'ntoarce o scrisoare

Pe care din eroare

Ai scris-o unui „adresant necunoscut“.

Par ca n'r'o fotografie á la minut.

Un strein ce mă observă cu priviri streine ;
 Un „cineva“ ce seamănă cu mine
 Un,, dar cine ? Cine ?
 Poate fi acel pe care'l port în mine,
 Mi-e inamic ori frate ?
 Sunt cel ce voi fi când voi păși spre moarte ?
 Sau cel ce-am fost în vremi îndepărtate ?

O ! mască grotescă de clown caraghios
 Ascunde-mi din nou streinul ce-l port ;
 Ajută-mi din nou să suport
 Glumind
 Și zâmbind
 Nou — sensul unei vieți.

Pe pereți
 O lampă scupă palori de lămâie ...
 Doamne ! Doamne ! Ce-o să rămâie.

E ora 4 dimineața!..

(S. O. S.)

Da, la altă rubrică spre ex. „Cronica Rimată“ a balurilor, figurinelor în straturile societății acest executivism cu limba grea de salivă își are locul său în fața ogli nzii, implorată de autorul nefericitei idei, „ca să-i restituie fața“. Mă rog, și asta să se cheme artă pură, coloră, frumoasă ! La „Cronica Rimată“ sau „Pagina Veselă“ aș fi repezit-o această salivă greșoasă, cocoțată tocmai la mijlocul revistei. Ce e aci grotesc, mă veți întreba. Totul afară de titlu și „Ora 4 dimineața“.

Obscurantismul e altă specie din seria asperităților inestetice. Și pentru aceasta am un exemplu gras. În revista „Lanuri“ din Mediaș a d. M. Axente, care a admis de altfel lucruri bune, nu trebuia D-sa să-i dea atenție următoarei poezii :

Arnî Kenna : 'INFRÂNGERE.

Liniște de buhă se aprinde 'n lună
 Clopoței de aur, ceru 'n stele sună.
 Arie, drumarul, și-a cules în coapse,
 S'o frigă'n cuptoare, s'o transforme 'n vase,
 Când s'o 'nfige 'n pulpă leneșă de humă.

Ne așteaptă lumea să ne ia din urmă.

Urmăriți cele 6 versuri, în care o idee fără cap și fără picioare se zbate ca peștele pe uscat.

Nesinceritatea e alt defect din seria asperităților. Sigm. Freud zis-a cândva (am spus-o și noi de atâtea ori) : „Sinceritatea e o condiție sine qua non în artă. Din lipsă de spațiu citez numai una, căci am în rezervă multe de acestea.

Tot din revista »LANURI«

ANNE-TILDY »Ritm«

Ritm nou se cere să cânji în poezie,
 Din soare să faci lună,
 Din flori să faci argint
 Să le transformi în atol de coral
 Pe buzele ce mint
 În noaptea târzie.

Să schimbi tot ritmul vieții
 În simțuri lapidare
 Și ondulări feline
 Să le transformi în unghiuri,
 Apocaliptice corpuri în falduri bizare
 Imbracă-le în pluralism de nimburi.

De vieți natura moartă
 Lipsească armonia muzicii eterne,
 Lipsească'nastă lume și dragostea și ura.
 Motoare ce pulsează euritmie vieții,
 Energie fecundă ce domină natura
 De ce să te lipsească, tu vis al tinereții
 De doruri ce ne poartă!

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Vis al tinereții
 De iubiri ce dor
 Parfumuri bizare
 Iluzii ce mor
 Speranțe nșelate
 Iată ritmul vieții..

Arta poetică are ca orice artă tendința de a idealiza un sentiment — o idee prin *efectul ascendent*, nu de a decolora și denatura sensorialul din suflet. Adică să scuipe scriind și să minți improșcând poezia cu fleacurile moderniste până la extrem. Nu pentru asta e arta poetică!

Poftiți, umpleți „Pagina Veselă“ sau «Cronica Rimată» domnilor și domnișoarelor. Vă puteți plimba pe bulevardele luxoase ale cronicelor veșele din reviste, în cari omul se complăce ca înaintea unui havuz. Dar să vă afișați ca poeți pretențioși în inima revistei cu asperități imposibile, asta nu merge.

Arta poetică e pentru alt ideal!

LUCIAN COSTIN

EPIGRAMA

Al. Negură a scris romanul în 2 volume „Nefericirile domnului Alexandru.“

Se plânge bietul nost' poet,
 Că femeile nu-i mai aruncă privirile;

*Și ca să se răzbune pe ele,
În două volume și-a scris, nefericirile...*

*

D-lui Liviu Rebreanu, autorul romanului „JAR,”

*Ani dearândul fără preget
Liviu n'a scris în zădar,
A făcut parale, glorii,
Dar s'a ars acum c'un jar !...*

*

D-lui Volbură Poiană—Năsturaș la Sf. Gheorghe (Ardeal).

*Nu i prea citit poetul nostru,
Probabil fiindcă-i colonel ;
Unii spun, că nu-i citit
Fiind abia un ..... NĂSTUREL !..*

*

Lui Miu Lerca, poet bănățean.

*Miu al nostru azi e mare,
Triumfează în Banat.
Și ca săși câștige glorii,
Pe Mistral l-a'... imitat !..*

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Lui Pompiliu Șerbescu.

*Descălecat dela Buzău,
Probabil că-i fără de mamă. —
Banatului i a dat cultură (?)
Dar nimeni nu îl bagă 'n samă !..*

ION MIUȚA

Unui profesor.

*Magistrul nu e aspru'n clasă
Și nu e nici un om cu toane ;
În loc de lecții și caiete,
Vă cere în schimb ceva plocoane.*

*

Unui parlamentar moralist.

*„Răsplata noastră e la ceruri
Mi-a spus un domn parlamentar,
În timp ce îi suna frenetic
Salariul triplu 'n buzunar.*

Aceluiași.

*„Pentru săraci există raiul”,
Ne-asigură cu ton patern ;
Cum e bogat, o știu prea bine,
Se va opri drept în infern.*

LIVIU HOLDA

Soare, Soare!

Așa aud
 Că m'ați strigat...
 Din miile de lumi
 E-un singur glas ce m'a chemat...
 Terestrul om e singura ființă
 Ce o aud... acolo... undeva... pe al vost' pământ,
 Pe care l-am creat
 Din stropul buzei mele,
 În efemera clip' a unui blând surâs
 Și-apoi i-am zis... *să fie al vost' pământ!...*
 Mă sorb florii radioși ai gândurilor voastre
 Și-acel terestru „Soare, soare!...”
 În chiote v'aud zburând în jurul meu
 Cu ochi sprintari în falfăirile vieții voastre blânde,
 Scânteii, ce fiecăruia sub frunte eu vă dau,
 Din înălțimi în înălțimi — să ne privim,
 Să știu .. când radiosul gând mă strigă „Soare, soare!...”
 Atâtea lumi eu le-am creat..
 Prin spuza adâncurilor mele îmi roiesc în necuprinsul glacial
 Inerte lumi — rotind după al vieții enigmatic vis, astral...
 Departe un ecou... *acesa e pământul,*
 Căruia odată i-am surâs... și din suris născutu-s'a cuvântul
 Ce strigă după mine — unicul ce strigă:
 „Soare, soare“... prin infinitul și etericul tărâm,
 Robit de savuroase vveri și vidurile de vis, ce îl fărîm'...

.....

Aicea sunt... eu soarele
 Și acolo departe sunteți voi,
 Dintr'o lumină 'n alta
 Eu v'am purtat prin miile de visuri legendare,
 Prin ale tăcerii adâncuri — putrede neanturi,
 Prin cari o rază — raza mea e singura cărare...
 O cât departe sunt și solitar în lumea mea!
 Al vecinicii ochiu eu n'am putut să-l ard,
 Și pieptul mă doare... și nu știu de ce ard și ard...
 Da!..
 Divinul punct, ce poate
 Întâiul s'a mișcat,
 Sunt eu... și poate dintre alte lumi
 O mână... spre voi aproape m'a mișcat...
 Etern am fost odată într'un infim punct,
 Dar mâna m'a mișcat
 Și poate atunci... și mie viață ea mi-a dat;
 Da.. un zeu am fost în alte lumi,
 La voi însă sunt zgură roză, ce pâlpăie a moarte.
 Din punct... crescut-am soare... o, și cât de aproape
 Cât de mic mă văd în vidul mort...
 Sahariene și inerte lumi.., ce dorm și dorm
 În pala lume a viselor astrale...
 Iar vecinicii — acea hârcă zdrențuroasă

Cu dinți de vremi — înfipti în spații, timpuri și materii,
 Acea umbră lividă și... imaterială,
 În care orice soare — pierе 'n noaptea ei astrală...
 Da... ea m'a vrăjit pe mine și pe voi
 La pândă 'n ale tăcerilor adâncuri — de mine necuprinse,
 În cari o să mă stâng eu și voi...
 Ca cea din urmă candelă în universalul haos;
 Inerți porni-ne-va o mână — *aceeași mână...*
Și-o altă lume — c'un alt soare
Numi-se-va... al meu și-al vostru
 Soare.....

Simfonia vântului

Se leagănă vântul din valuri în valuri
 Prin clapele luncii — sprințarele clape
 Le-atinge ușor în bemol,
 Urcând apoi pe coarda întinsă
 A unei culmi
 În valuri întrepide de... dur —
 Un intermezzo lung...
 În triluri sprințare,
 Unul câte unul
 Ulmii-i răspund...
 Ticnit pe o cărare
 Adoarme trudit pe un braț de gorun...
 Și'n visu-i de vals
 Iar saltă pe brațele grele
 Ale bătrânului gorun...
 Și ramuri, unul câte unul,
 Din urmă-l alungă
 Il iau din dungă în dungă...
 — — — — —
 Din lungi ecouri — depărtări...
 Pe clape — abia l aud,
 Ici-eolo ca un punct
 Sfios și blând... abia svâcnind...
 Undeva adoarme —
 Aproape sfiosul punct... LUCIAN COSTIN

GH. ATANASIU

Răbdare de monografist

De o bucată de vreme au început intelectualii noștri, grupați în societăți, să cerceteze satele, să le afle răul și binele, cum trăesc locuitorii și multe alte, cari grupate la un loc dau monografia satelor cercetate. Și dela sine se înțelege că acei, cari o fac, iau denumirea de monografiști.

Dela un monografist se cere mai întâiu o înfățișare blândă și răbdare. Să intre în curtea omului cu zâmbetul pe buze, pregătit de glume și de vorbă lungă.

Stăpânul casei care se dă greu venit afară, trebuie luat cu binișorul și lăsat să-și depeze necazul, că altmintrelea riști să nu afli nimic.

Iată o scenă, de astădată petrecută între o babă și un monografist :

— Acasă sunteți gospodari ?

— Acasă, răsună subțire din odaie și se aud pași domoli spre ușă.

Ți-a ieșit înainte o babă încovrigată de ani și înălbită de necazuri.

— Bună ziua, mătușică.

— Ha !

— Bună ziua mătușică.

— Bună ziua, maică... baș n'aud bine !

— Cine locuște aici ?

— Vezi că eu !

— Ce număr ai la casă ?

— Dracu știe... Uită-te colo la casă !

— Ii numărul 345.

— O fi... dacă zici dumneata.

— Cum te cheamă ?

— Pre mine ?

— Pe dumneata mătușică.

— Leana...

— Și mai cum ?

— Cum ?

— Cum îți zice după bărbat ?

— Batjocora ?

— Nu. Pronumele dumneatale ?

— Porecla adecă ?

— Da. Porecla...

— Apoi... mi-s după bărbat Prohab.

— Dar din naștere, cum îți zice ?

— Cum din naștere ?

— Cum îl chema pe tatăl dumneatale ?

— Pre tatăl meu ? Am c'am uitat, mătușică... îi zicea Pilaru în batjocură și... și... și... la casa satului, Păscuț Ion.

— Va se zică te-a chemat Lena Păscuț, iar acum după bărbat te cheamă Lena Prohab.

— Vezi c'ășa-i !

— Câți ani ai ?

— Cine, eu ?

— Dumneata mătușă...

— Mult tare maică... să fie pestre opzeci ani maică.

— Trăește moșul dumneatale ?

— Bărbatul meu ?

— Da, mătușă !

— Dar, de unde... L-am trimis înainte la cimitir.

— A murit adică, mătușică.

— Vezi c'ășa-i... De-aș muri și eu, ce bine ar fi...!

— O sută de ani ai să trăești ?

... Pe dracu... Să nu zici așa că te blestem...

— Ai feciori ?

— Cine, eu ?

— Dumneata, dar cine ?

- Vezi că am.
- Câți ?
- Doi au murit, un fecior e dus ginere și o fată o am în casă.
- Cum o cheamă pe fată ?
- Pre care ?
- Pe care o ai în casă ?
- Apoi tot, Lena.
- Câți ani are Lena ?
- Baș... 59 ani... așa ceva.
- Are bărbat ?
- Cine ?
- Lena.
- Cum să n'aibă !
- Cum îl cheamă ?
- Pe cine ?
- Pe bărbatul Lenei.
- Ion.
- Și mai cum îl cheamă ?
- După batjocoră îi mai zice Toboșaru, zice că a fost toboșar la cătănie.
- Cum îi zice după poreclă.
- Pari-mi-se Hoban... Nu l-am întreat.
- Va se zică îl cheamă Ion Hoban.
- Vezi tu că...
- Câți ani are ?
- Cine ?
- Ion Hoban.
- Știi-l rău... vre-o 60 ani.
- E căsătorit legitim ?
- Ha ?
- E căsătorit după lege, la comună, la biserică...
- Vezi c'ășa-i.
- Și are copii ?
- Are... un fecior maică.
- Numai atât ?
- Numai ?
- Și cum îl cheamă pe fecior, maică ?
- Pre nepot ?
- Da. Pe nepotul dumnitale,
- Apoi Vásile Hoban după tată-su.
- Câți ani are ?
- Cine ?
- Vasile Hoban.
- Apoi era de 10 ani când a venit bătaia.
- Va se zică are 25 ani.
- Vezi tu că.
- E însurat maică ?
- Și-a adus una... de un an și jumătate.
- Concubinaj... mătușă.
- Concubin maică... Că nu se poate altfel.
- Pă-i de ce nu se poate maică ?
- Is incurcați rău maică. Vasile a mai fost însurat cu o fată din sat și-a fugit cu altul, iar femeia lui de acum iar e fugită dela bărbat.
- Vasile a fost cununat cu cea dintâi ?

— Cununat maică și la comună și la biserică.. ca oamenii.
 — Dar femeia lui de acum?
 — Și maică... cununată.
 — Păi de ce nu fac divorț, mătușă.
 — Fișcalii maică is răi... trebuie bani mulți. Ia gândește-te dumneata... două divorțuri și după ce amândoi sunt liberi să se cunune după lege... Multe parale.

Am dat la un fișcal până acum vre-o două mii lei, dar n'a făcut nimic. De teamă să nu ne mănânce banii, ne-am lăsat. O trăi ei și așa.

— Și cum o cheamă pe femeia lui Vasile?
 — Pre care?
 — Pe asta de acum
 — Ca pre mine
 — Lena
 — Vezi că Lena.
 — Și mai cum o cheamă?
 — Ha?
 — Cum o cheamă după naștere și după bărbatul ei?
 — Drac-o știe... Lena cum...?
 — Dar câți ani are?
 — Ști-o potca!
 — Așa vre-o 20 ani,... nu-i așa?
 — O fi.., dacă zici, mneata... o fugit cu cel dintăiu la cincisprezece ani.

— Și câți copii are?
 — Trei maică. Cluj / Central University Library Cluj
 — Cum trei maică, că de abia de un an și jumătate s'au luat?
 — Apăi'să-ți spun.
 — Spune mătușă.
 — Iacă spun. Vasile are un băiat dela femeia dintăi. Lena are și ea un băiat dela bărbatul ei dintăiu și ei acum, amândoi, au iar o fată. Vezi că-s trei, maică!

— Trei! Cum îi cheamă?
 — Pre care?
 — Pe copilul mai mare?
 — Ion defa fumeia dintăiu.
 — De câți ani?
 — Apoi vreo opt ani.
 — Cealalt... fata!
 — Lena, dela bărbatul ei dintăiu
 — Câți ani are?
 — Tot opt.
 — Va se zică sunt de o seamă
 — Vezi tu că!
 — Și pe cealaltă fată?
 — Maria, au făcut-o împreună
 — Câți ani are?
 — E mică domnule.. un an
 — Altcineva nu mai șade maică în casă?
 — Vezi că nu. Suntem numai noi.

.....
 După ce mătușă ți-a mai poveștit din multele ei necazuri, pentru control îi citești ce-ai scris din spusele ei:

„Leana Prohab născută Păscuț de 84 ani are bărbatul mort, locuește

cu fiica ei Lena de 54 ani, căsătorită legitim cu Ion Ohab de 60 ani și au un băiat cu numele de Vasile Ohab de 25 ani, care trăește în concubinaj cu Lena (nu știe pronumele) de 20 ani și au trei copii.

Ion, copilul lui Vasile Ohab dela nevasta dintăiu de 8 ani.

Lena, copila Lenei dela bărbatul dintăiu de 8 ani și Maria copilul lor propriu de 1 an.

Vasile Ohab a fost cununat cu nevasta dintăiu.

Vasile și Lena nu se pot cununa fiindcă nu-s divorțați. Și nu se pot divorța din cauză că n'au bani.

— Vezi că așa-i, răspunde mătușa la fiecare terminare de frază.

Și așa din casă în casă, începând dela Nr. 1 până la Nr. 600 și ceva, câte numere de case sunt într'un sat.

Gh. Atanasiu

Folclor bănățean.

„Cerb mare soră n'are“.

Colecția Lucian Costin.

A fost odată un om și o femeie, cari aveau doi copii; un băiat și o fată.

Toate ar fi mers bine, dar într'o zi mama copiilor închise ochii, având parte cu dreptii. Rămas singur și neputând duce mai departe rostul gospodăriei tatăl copiilor se hotărî să se căsătorească din nou, că știi cum este vorba: „tot e mai bine, când ai la *otor* și un picior de femeie. „Inșă“ mama-măștioane-i gură de lupoane“, așa că nici aceasta nu se deosebia de altele, astfel că pentru bieții copii au început zile negre.

Azi târ, mâine hâr, gluma s'a îngroșat până într'atât, că femeia a spus bărbatului să gonească copiii zicându-i: „Ori gonești copiii ori cu mine la blid nu mai mânânci, nici căpătăiu cu mine nu mai faci“. Văzând bietul om că o duce numai într'o ceartă, se hotărî să facă pe voia soției, zicând încă decuseară copiilor: „Dragii tatei, mâine vom merge la pădure, la lemne, să vă pună mama mâncare în *ches*, să nu vă fie foame și în crăpatul zorilor vom pelega“. A doua zi dimineața au și plecat, dar băiatul, care era mai *isbotit* și căruia *nu i-se bătuse pana tocmai bine*, luă cu sine un *ches* cu cenușă, tot presărând pe unde mergeau. Ajunși în pădure tatăl li zise copiilor: „eu mă duc să taiu un lemn, iar voi mă veți aștepta aici până voi întoarce“. Pe altă cale el s'a întors acasă și ca să nu se *nădăie* copiii, au pus într'un fag mare o curcubătă legată cu o ață de o cracă, care să aibă sunetul toporului, atunci când va fi bătută de vânt. Au așteptat copiii *vac și vreme*, dar văzând că soarele a trecut de amiază și încă nu se întoarce tatăl nici cu un lemn nici fără lemn, au plecat după zgomotul, pe care-l făcea curcubăta bătută de vânt întocmai ca isbitura toporului de copac. Când văzură că loviturile, ce ei le auzeau, nu sunt de topor, au înțeles că la mijloc nu-i lucru curat și că mama lor vitregă li coace turtă. Au plecat deci îndărăt și cum se cunoștea dăra de cenușă, au plecat pe această dără până acasă. Să între înăuntru, nu prea *aveau imbold*, să rămână afară, venea noaptea, au intrat dară în bucătărie și s'au băgat în cuptorul de pită stând inghesuși ca hergingii sub

teasc. Bătrânii, după ce au cinat, tatăl copiilor, a cărui inimă de părinte nu putea să se zăuște așa ușor, zise soției sale: vezi muiere, bine ar fi, dacă copiii noștri ar fi să mănânce zdroburele acestea, să nu se ducă dea-fetea (geafecea).

Copiii, cari erau în cuptor, la auzul acestor vorbe, amândoi într'un glas răspunseră: „Iată-ne tată, suntem aici!“ Bucuria tatălui n'o fost mică, dar peste câteva zile starea de mai nainte veni din nou, iar soția sta în spatele omului ca scaiul în lâna oii, să ducă și să ducă copiii. Deși tatălui îi părea destul de rău, nemai putând răbda, porni din nou cu copiii să-i ducă și să-i năpustască în pădure. Băiatul, înțelegând rostul acestui drum, luă cu sine un ches plin cu țărâte și pe unde mergea, presăra. Deastădată părintele își duse copiii până în adâncul cel mai îndepărtat al pădurii și spundu-li să aștepte, din nou se îndreptă spre casă. Băiatul căuta să se întoarcă din nou spre casă pe urmele țărătelor, dar păsările ciugulind țărățele, ei se văzură nevoiți să rămână în pădure, neștiind pe unde să se întoarcă îndărăt. Șezând acolo în pădure, a început să sloțeze, iar ei neavând nici haine, au plecat într'o doară unde-i vor duce pașii. Tot mergând au ajuns la un luminiș, în care se găsea o fântână umbrită de un copac mare, cum se mai găsea prin apropiere. Băiatul sui pe soru-sa în copac, care era stufos și înalt zicându-i: „să nu te scobori nici de cum jos, că la tine nu se poate nimeni sui, iar de ți se va întâmpla ceva, să strigi „berb mare soră n'are“. Eu mă duc, că doar voi găsi ceva de ale gurii sau vreun cuib de pasere, că stând așa vom muri de foame. După plecarea băiatului, oamenii, cari veneau la fântână, vedeau fata, se minunau de frumusețea ei și toți o chemau să se dea jos din copac. Fata însă nu le răspundea nimic, ei plecau, dar vestea despre dansa s'alea răspândi în toate părțile.

În vecinătate erau doi smei frați, cari, auzind și ei despre fată, au venit să o vadă. Cum au văzut-o, s'au hotărât cu orice preț să o dea jos, dar cum nu se puteau sui în copac, au plecat acasă foarte îngândurați și necăjiți. Văzându-i mama lor atât de supărați, i-a întrebat care-i pricina supărării lor. „Cum să nu te năcăjești, „zise cel mai mare“ când cu toată puterea noastră o biată fată nu o putem da jos dintr'un copac. „Las'nu vă năcăjiți, mâine veți merge unul cu mine și eu voi da jos fata, fiind vulpe mai bătrână“.

Mânezi zgripturoaica, luând un cărceag în mână, împreună cu fiu, său mai mare plecă spre fântână. Ajungând mai aproape se făcu oarbă iar pe băiat îl ascunse într'un lăstar de fag și numai ea se îndreaptă băjbăind spre fântână. Baba cu cărceagul în mână se frângea când la dreapta, când la stânga, având însă grijă să nu nimerească fântâna. Fata, care era fire miloasă, mereu îi spunea: „la dreapta, mai la stânga“, dar degeaba baba nu vedea și pace. „Au, măicuță nu mai pot, mor de sete simt că apa este aproape, dar dacă nu văd, ce să fac. „Cobori, te rog du-mă până la fântână și D-zeu îți va răsplăti bunătatea sufletului“. După atâta stăruință fata se dete jos, dar abia se scobori, că smeul și fu cu mâinile pe ea. Fata văzând, că i-au venit ochii babei și aducându-și aminte de vorbele fratelui său, strigă „cerb mare soră n'are“. Când abia se topiră ultimile cuvinte, fratele său și fu acolo. Înțelegând starea, cu o lovitură culcă la pământ baba, iar cu smeul se luă la trântă. Nu se răfuiră mult, că băiatul îi puse genunchiul pe piept și-i taie capul. Îndată după aceia se îndreptară spre palatul smeiilor, unde era numai smeul cel mai mic. Mergând pe drum văzură o vulpe, care era prinsă într'o cursă, așezată la rădăcina unui copac. Tocmai se pregătea băiatul să omoare vulpea, când aceasta îi zise „nu mă omori, dă-mi drumul, căți voi da un

puiu care te va sluji cu credință". Băiatul îi dete drumul, luă puiu și plecă. Mai departe găsi un lup, care se înșpinase greu la picior. Scoțându-i spinul, primi și dela dânsul un puiu și își urmă calea. Tot mergând întâlni la o scorbură un urs, care băgânduși laba după miere, nu o mai putea scoate cu toate că albinele îl mușcau îngrozitor. Scăpând și pe acesta, căpătă încă un puiu având trei păzitori buni, pe cari îi botează astfel: vulpea-ușoară ca vântul, lupul-iute ca gândul, iar-ursul, greu ca pământul. Când ajunse la curtea smeului, care rămăsese în viață, nu-l găsi acasă și lăsând pe soru-sa acasă în paza lupului, el cu vulpea și cu ursul plecă să găsească pe smeul. Când la întâlnit l-au și năvorât câinii și nu l-au slăbit până acasă. Aci fără că soru-sa să știe ceva, l-a închis într'un vas mare cu cercuri groase și astupat bine. Ducându-se la soru-sa, fratesu i-a spus să nu caute niciodată în beciu, unde este ferecat, că nu va fi bine. Intr'o zi când voia să plece la vânat, soră-sa îi zise: Bine, dar să îi închizi bine până mă depart, că ei vor pleca după mine. În timpul când el era departe, fata care moștenise obiceiul dela Eva, se gândi: ce ar fi, dacă ar vedea, ce este în vasul ferecat din beciu. Când deschise puțin capacul de pe gura vasului, lanțurile plesniră și până să se desmeticească, smeul și ieșise. Mergând în căutarea băiatului, îl găsi culcat la umbra unui fag, cu armele puse în ramurile de deasupra lui. Smeul luând armele, trezi băiatul și-i puse în vedere să se pregătească, că i s'a împlinit veleatul. „Bine“ zise băiatul, „dar lasă-mă mai întâiu să mă rog lui D-zeu“ »Roagă-te“ zise smeul „dar repede că mi sa tocit răbdarea așteptând“. Băiatul se urcă în vârful copacului și strigă: Curi. Ușor ca vântul, iute ca gândul, Greu ca pământul. Cum câinii erau închiși într'o camară, vulpea, care are urechi mai bune, zise celorlalți: „stăpânul ne chiamă, hai să mergem să vedem ce i s'a întâmplat“. Lupul, crezând că minte, îi dădu o palmă, spunându-i să-și de mințile în cap. Nu trecu mult și auzi și lupul strigă-tul stăpânului, dar o palmă bună a lui Moș Martin îl domoli, că vedea stele verzi. Peste puțin Martin sări ca ars, zicând: „na haidați, gluma s'a îngroșat, sări tu mai întâi pe ușa“! Zise el vulpei. Sări întâi vulpea, apoi lupul dar degeaba, ușa sta neclintită. Când sări însă Moș Martin pe ușa, ușa se făcu țandări. Cu toate că ursul era mai greu, fugea spre stăpân, de toate lighioanele se ascundeau îngrozite. Băiatul începuse tocmai să se scoboare din copac, când ursul și puse labele pe smeul. „Să nu-mi lăsați din el decât inima și două coaste să i le duc soră-mi ca amintire“!

Zise el câinilor, cari se supuseră poruncii.

Pe soru-sa o iertă, că nici ea de ar fi știut, nu s'ar fi dus în beciu și amândoi au trăit în belșug și ca *glofi* al aceluiaș tată, dar gândindu-se din când în când la întâmplările avute cu plecarea lor în pădure.

Auzită dela Sadoveanu Ioan, Cornea Jud. Severin.

otor, locuință, sălaş, (olactice, acareturi, clădiri pe lângă casă.
ches, bătaici, mic sac de pânză, dar mai ales de lână de mărimea unei pungi
mijlocii de hârtie, cum se întrebuințează în prăvălii.

Nu i se bătuse pana tocmai mai bine, a avut presimțiri reale.

a se nădăi, a se pricepe (mai rar, a bănuși).

sdroburi, frământuri ce rămân dela masă.

geafecca, degeaba,

a năpusti pe cineva într'un loc, a-l părăsi,

cârceag, urciur de adus apă.

a năvorți câinii pe cineva, a bate câinii, la cineva, a lătra cu furie câinii la cineva.

Curi, aleargă, vino repede.

glofi, singular gloată, copii, în vorbirea de toate zilele se întrebuințează mai ales pentru fetițe.

Liniște

*Mie prietenă din inimă tăcerea
 Și-mi strecoară în suflet mângâierea
 Mi-e veșnic dor de-o pace ne'nteruptă
 Din țarina singurătății ruptă
 Din liniștea de gânduri roditoare
 Venind cu taina razelor de soare
 Să seamene cu iarba 'nfiptă 'n stâncă:
 Să nu dea glas durerii ce-o frământă.*

AUREL CONTREA

SONETE *)

Ciclul II „Satul“

Își lasă seara umbra peste stâni;
 Pădurea 'și doarme pacea 'n somn adânc...
 Ciobanul tânăr, în vârzob și oblânc
 Incheagă cașul noilor stăpâni...

Străghiata picură 'n ciubăr... bănc... bănc...
 Din străcătoarea strânsă n' strășnicei mână
 Cioporul doarme străjuit de câni
 Și rumegă 'n tilingi un cânt... dânc... dânc...

Când turmele își rumegă'n tilingi
 Sonata nopții 'n sunet diafan,
 Tu suflete te 'nalți și simți că 'nvingi.

Când s'a aprins al stelelor ocean,
 Când focurile stânilor le stingi,
 Clocotă în mine sânge de cioban...

Cadența doinei 'n pocnete de bici
 A vindecat plesnite palme 'n coasă.
 E spurc de grâu, lucerna ni-i frumoasă
 Și turme grase, unde ca aici?...

Din piatra aspră a munților am casă
 Și fulger munții cu căluții mici
 Copii... opt bujori chituță... Hei ce zici?
 Și vaca și nevasta — sănătoasă.

Mi-l satul mic — să-l iei în pălărie,
 Dar tremură de hore încârligate
 De doine 'n... „frunză verde colilie“...

Și 'ntr'ua momir și-o dușă-leucă bate
 Cadența vremii prinsă 'n vecinicie,
 In case dorm țărăncile bronzate...

Grigore Bugariu

*) Din volumul de poezii „Simfonia rustică“ ce va apare în curând.

Pagina începătorilor bănăţeni

APATIE

De ce-mi vii tu acum ca o trezire 'n gând,
Când sufletu-i câmpie de pustiu încinsă,
Sub platoşa tăcerii stau plecat gemând
Cu stema mea înfrântă în geana vieţii 'nchisă.

De dincolo de mine e noapte fără margini,
Umbre şi lumini, ce seamănă a mumii,
Sunt anii mei şi tu, ce mi-ai rămas în pagini,
Într'o carte 'nchisă pentru veşniciei...

V. B.

Nocturnă

E noapte... vântul se agită,
Prin mine trec fiori de ghiaţă,
Şi nu ştiu, luna parcă doarme,
Căci nu mai dă scântei de viaţă.

BCU Deodat'aud tunând departe
In goană nouri grei trecând,
Zig-zag de fulgere 'nterupte
Brăzdează noaptea luminând.

Pe turla unei vechi biserici
S'a aşezat o cucuvea,
Cu zgomotul de vânt şi ploaie
Se 'ngână monoton şi ea.

Iar alta cântă pe morminte
In cimitirul trist şi ud,
Zadarnic plânge ea a jale,
Căci morţii dorm şi n'o aud...

D. G.

Şi eu aş vrea

Şi eu aş vrea. o, cât aş vrea!
Un zîmbet drag, un zîmbet sfânt
Să-mi dăruieşti frumoasa mea
Cum altul nu e pe pământ.

Şi eu aş vrea privirea ta
Să mă pătrund' adânc, tot mai adânc;
Sub vraja ei să mor de-i vrea
Şi 'n pumni cu inima s'o mînc.

Și eu aș vrea să plâng o noapte,
 O noapte 'n chinul așteptării,
 Să mă svârcol ca un pește când nu poate
 Să înghită adânc din apa mării.

Si eu aș vrea să simt minunea
 Ce te ridică printre zei,
 S'o simt, să simt și eu aș vrea
 Minunea vieții 'n ochii tăi.

V. Meșoarcă

Sunt plugar

Eu sunt plugar și scriu cu plugul
 Scrisoarea vieții 'n brazde adânci,
 Eu dau orașelor belșugul
 De pâine albă și de miere,
 Iar țării mele-i dau când cere:
 Feciorii ca vulturi de pe stânci,
 Cari știu să 'nvingă și să moară
 În lupta sfântă pentru țară,

Când paserile călătoare
 Aduc cu ele primăvara;
 Eu seamăn viața în ogoare,
 Eu pun sămânța 'n solul țării,
 Cât vezi cu ochii 'n largul zării!...
 Muncesc din zori și până sara
 În cântec drag de ciocârlie,
 Când ar și samăn pe câmpie.

Noianul razelor de soare
 În ochii mei mi se resfrâng,
 Eu lupt în viață cu ardoare,
 Mă zbat în chinuri și dureri,
 Mizeria îmi seacă din puteri,
 Dar toate acestea nu mă 'nfrâng,
 Căci am credință 'n Dumnezeu
 Și 'nfrunt loviri ca Prometeu.

I. CIUCUREL

Versuri pentru Nia

SERGIU VIERUL

Nostalgie

Pământu 'n care m'am născut
L'am frământat cu lacrima întâilor plecări,
Am sărutat roaua rodului, crescut
Din Luma nemiloasei depărtări.

Și am plecat

Cu pașii îndreptați spre alte țări;
Dar am ajuns târziu, — pe înserat.
Era pustiu pe 'n crucișatele cărări
Și nici o umbră nu era ca 'n sat

La primele plecări.

Am pribegit pe drumuri largi de țară,
Iar Mamei nu i-am scris de-atunci ce fac!
Și vezi... m'a toropit amarul într'o seară
Când te-am văzut; eram copil sărac,

Cu sufletul învins.

De atunci, mi-i gândul drum pustiu,
Iar ochilor lumina li s'a stins;
Sunt rob aici și n'aș mai vrea să fiu
Și aș pleca. Dar sufletu-mi e aprins

După icoana ta.

Sergiu Vierul

Simfonie

Când...
N'o să mai revin,
Te vor cuprinde alte zări
Și inima
Îți va cânta o nouă simfonie:
A primelor tăceri.
Veți presăra atunci,
Petalele garoafelor uscate
In șiruri lungi
Pe păr,
Pe buze
Și pleoape.
Iar...
De-i ceti un vers
Sfârșit fără 'nțelesuri

Să nu te mai gândești
 La cel, care l-a scris, în mers
 Către tăcere
 Copilului de azi
 Să-i lași a lui durere;
 Nimic să nu-i mai ceri,
 Ca nu cumva să tulburi:
 Simfonia
 Întâilor, adânci tăceri.

Sergiu Vierul

O seară la „Convorbiri Literare“

— București, în Decembrie 1920 —

Nu voiu uita nicicând seara de 13 Decembrie. O negură deasă se țesea deasupra metropolei, fășii de lumină răzbeau cu greu prin umbrele nopții. Vitrinele largi erau încă pline de lumină; la ușa unui cinematograful se înghesuia lumea la cel mai amuzant film „A ta pe veci“. Abia îmi pot cuceri ceva locușor să trec și eu pe trotuar. „Strada Cometa 57, domnule, unde-i?“ Și un glas pițigăiat îmi țiuia în ureche „Nu știu, domnule, nu-s de aici!“ Basta! Și era glasul unui gardist, care își plimba silueta și povara de gânduri dintr'un colț în altul. Pe unde să ies la „Cometa?“

Trebuiam să aflui; de cu zi mam deprins a învăța câteva străzi dearostul; de pe Bulevard în Victoria, dela Victoria în Piața Romană, din Piața Romană mai pe stânga și apoi pe dreapta și iată că pici în Cometa. Dar toate aceste nu mi-au ajutat nimic. Seara pela 8 ceasuri trebuiam să-mi iau inima în dinți. Am stat o clipă nedumerit și am început a făuri cel din urmă plan. Și așa am ieșit din încurcătură. Și nici una nici două mă trezii înaintea mea cu un muscal. Urcă domnule! Și mă urcai. Prin pânza de lumină și forfotul de lume vâsleam încetul, încetul...

Am ieșit în sfârșit din Calea Victoriei și dau în ulița... știu eu care? Iat-o, Cometa, domnule! Incet; tacticos mă dau jos din birjă și-i umplu mâna muscalului cu 15 lei, cursă de 20 minute. Dau să intru. Și intru la venerabilul mecenat al literațiilor bucureșteni, d. Crupenschi.

O fire caldă, primitoare, în ale cărui salonaie aveau în seara aceea să se întâlnească scriitorii dela „Convorbiri“.

Dar mă veți întreba, cum am picat și eu pela Convorbiri. Iată că vă spun. De cu zi m'a invitat d. prof. univ. S. Mehedinți, directorul Convorbirilor. Domniei Sale trebuie să-i mulțumesc, că am ajuns și eu pe acolo. Și atunci văzură ochii mei multe și frumoase. Rând pe rând veneau pasagerii Parnasului din toate colțurile capitalei. Scriitorii de frunte, laureați ai scrisului românesc, ca poeții D. Nanu, Voiculescu, Mândru, Dumbravă, apoi iluștri profesori Rădulescu-Pogoneanu, Tzigara-Samurcaș, Burnea, Beldiman și alții — ale căror nume îmi scapă — în frunte cu veteranul Convorbirilor, simpaticul și vestitul profesor S. Mehedinți.

Aproape cu fiecare am stat de vorbă. Iar de mă întrebați cum e pela Convorbiri, și aceasta v'o spun. „Convorbirile“ se fac de regula

odată sau de două ori pe lună și tot la alt membru. Ceaiul și ceva gustare desigur că nu poate să lipsească. Taifasul începe cu cel mai ferbinte umor și d. director al Convorbirilor e sigur de succes după orice tur. Colo, dintr'un fund de geantă a d. Mehedinți sare ceva... alb, e o scrisoare de alui Bălcescu. Un domn o citește... „chestioana“ și „legioana“ atrag atenția tuturor.

Trecem mai departe. Vine rândul d. Mândru. D. Mândru era în seara aceea foarte cucerit — avea tutun foarte bun — nu se da în ruptul capului să citească ceva. Dar deotată mă pomenii, că din mâna sa zboară o hârtiuță la d. Nanu, care își drege glasul cu un gîl-gîl de ceaiu și o uscătură, își netezește cravata și după o tusa forțată își deschide ochii și-i pironeste pe negrele șire înșiruite pe filă de caiet. Era o poezie splendidă — titlul l'am uitat și adesea mă gândesc la el. O tăcere adâncă, apoi un răsufu lung și o emoție într'adevăr rară. D. Dumbravă din colțul messii ne-a captivat cu o poezie de tot originală. Eu am citit „Eroii dela Tisa“. D. V. Voiculescu — vecinul meu — a citit vr'o trei poezii admirabile. În pauzele scurte d. Tzigara-Samurcaș tuna cu câte o glumă, care prindea de minune. D. Rădulescu-Pogoneanu explica unele și altele de ale esteticeii literare; așa cuvântul „iconar“ a fost trecut în revistă din gură în gură și fiecare își spunea părerea.

Ar mai fi multe de povestit și cred că memoria nu mă va părăsi. Atâta știu că aceste Convorbiri au un fundament solid și vârsta lor e un indiciu destul de bun să privim și mai departe mândri în viitorul lor. Scriitorii le vor susține cu toată indiferența masselor.

Lucian Costin.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

CRONICA

Pro domo.

Moartea scriitorului bănățean Alexandru Țințariu.

Abia ieșise No. 1 al revistei noastre de sub tipar și la câteva zile năprasnica moarte l-a răpit pe A. Țințariu dintre rândurile colaboratorilor, între cari s'a înșiruit cu un zel indescriptibil. Ultima întâlnire din 21 Iulie, când cutreeram amândoi pela tipografia în interesul revistei „Banatul Literar“, după întoarcerea sa din Calacea, unde își infiripase speranțe într'o însănătoșare — a fost pentru mine o orientare în alt sens.

Sbuciumul vieții sale tumultuoase între atâtea probleme și probleme bănățene, l-au evidențiat foarte clar ce forțe avea încă în morbidul său organism, pe care el singur nu l-a cunoscut și care i-a fost și cel mai aprig contrar... o boală necunoscută până în ajutorul agoniei din 28 August.

Scriitorii, publiciștii și toți intelectualii bănățeni l-au cunoscut și admirat în linia sa dreaptă a conservatismului și tradiționalismului.

Teatrul, nuvela, schița, foiletoanele — presărate cu polenul scilpitor al sincerității în scrisul său — l-au ridicat la rangul de scriitor bănățean, în care Banatul avea mari speranțe.

O chestie de viitor va fi de a-i putea edita și manuscrisele inedite, de cari oriunde vorbea cu atâta pesimism... de realizare în concurența grafică și miezoesă a editorilor, cari mari jertfe i-au pretins în viață.

„Banatul Literar“

De ale redacției.

Din cauze neprevăzute (întârzierea mijloacelor materiale), deși a apărut No. 1 încă la 24 August, n'a putut fi expediat la timp.

Erorile de tipar din No. 1 se atribuie absenței momentane din Timișoara a unui colaborator al nostru, care n'a putut face revizia II., iar sub presă nu putea sta mai mult numărul conform regulilor tehnice.

Toți colaboratorii sunt rugați a trimite la timp redacției manuscrisele, căci în ultimul moment nu se mai pot face modificări în distribuția materialului în revistă.

Direcțiunea revistei aduce pe această cale cele mai călduroase mulțumite tuturor binevoitorilor, cari prin scrisori și multe altele au încurajat și facilitat munca grea a începutului.

Cu prilejul împlinirii unui sfert de veac a activității sale literare (1910—1935) va conferența d. *Lucian Costin*, membru activ al societății scriitorilor români, în mai multe centre ale Banatului cu subiectul „*Balada bănățeană*”.

Scriitorul Ion Dongorozi și Carașul cultural.

Distinsul scriitor oltean, fost și viitor director de teatru — fost și viitor prefect de Caraș, are între Cărășeni locul de cinste și merit pentru o neperitoare memorie. Nobilele sale străduințe și realizări culturale (afară de multe altele) în acest frământat județ Caraș în mijlocul unei neaoșe țărăni, preoțimi și învățătorimi, i-au încununat aureola de prefect și idealist întru atâta că puține cuvinte ar mai fi de adus. Știa ce înseamnă literatura și scriitorii!!

Urmașii săi pe același scaun ar trebui să înțeleagă ce înseamnă o operă de culturalizare și colaborare cu toți factorii bănățeni, reprezentanții literaturii, muzicei, ai științei etc.

A se scutura de răspunderi cu dictonul „Suntem în criză financiară” e abrupt... Și alura de trufie pe scaunul catifelat al oficialității nu servește cauzei supreme. Deci o integrare a acestor domni în galeria culturii în Caraș se impune dela sine prin însuși exemplul valorosului și neuitatului prefect *Ioan Dongorozi*, care a deschis un nou orizont în Caraș prin *primăvara și agrearea efectivă a literaturii bănățene* — el scriitorul Oltean.

Acesta e argumentul argumentelor și nu ifoșele spumoase dela banchete! Va citi d. Ion Dongorozi rândurile acestea își va da seama de urmașii săi pe același scaun, că se chiamă ei Diuba ori Sadovan, Dumnezeu Cărășenii — și noi.... îi vom vedea!...

D. Forini.

A citi, citire!

În ceasurile noastre de orientare literară asupra diferitelor probleme, ce-i incumb Banatului literar, ne priveam adese sticloși față în față eu și Aron Cotruș. Din acest menuet al ideilor noastre a avut revista „Banatul” împreună cu cititorii ei soliditatea și amploarea o bucată de vreme. Mic era numărul cititorilor revistei pentru că n'am avut nici eu nici Cotruș experiența administrativă a reclamagiului. N'a durat mult și Cotruș s'a resemnat după atâtea jertfe plecând... Și astăzi se repetă cântecul. Abonații; cititorii, amicii literaturii se vor orienta singuri asupra situației! În marile și micile centre ale Banatului masa fără o revistă literară bănățeană nu e masă, școala fără o revistă literară bănățeană nu e instituție serioasă. Mulți își înțeleg chemarea și iarăși mulți nu. Ce se citește din literatura bănățeană și ce nu? Tot cititorii o știu. Cei mai năstrușnici

idealiști al literaturii bănățene sunt doi piariști Stoika și Tot, cari sunt de admirat. În fruntea celor două licee timișorene stau bărbați mediocri, ghiftuiți de marasmul trufiei și mediocrității.

Alte vremuri, alți oameni se cer în fruntea tinereții studioase.

D. Forini.

Cărți, conferințe, mențiuni

Petre Ilcuș și literatura română modernă.

Reluând firul mențiunii din No. 1 al acestei reviste asupra seriei de conferințe rostite în limba germană la universitatea din Berlin cu subiecte din viața și manifestațiile istorice—culturale—etnografice ale poporului român, mă voi opri puțin asupra unei conferințe „Literatura română modernă“.

Conferențiarul a avut prilejul, în calitate de atașat de presă la Berlin, ca să ne facă un serviciu orientând publicul select al seminarului romanic dela universitatea din Berlin sub direcția Prof. Dr. Ernst Gamillscheg. Natural, în mod sintetic și precizând fiecare epocă a literaturii prin figurile reprezentative cu concluziile ce trebuie să le cunoască fiecare candidat la un examen de capacitate din literatura română. Dar altfel se prezintă chestia orientării asupra literaturii contemporane. Aci Dl. Ilcuș e neorientat. Locul lui T. Arghezi în literatura română e altul. În poezie e minuscul, fără virulentă de talent; în asseism e ponderabil și necunoscut de Ilcuș; îndrumător nu e și nici nu are sceste calități, Despre N. Crainic asemenea. Cu toate „premiile naționale“ poezia sa nu se ridică la nivelul unei arte pure; are însă mari calități de îndrumător al tinerelor talente și e o figură reprezentativă a literaturii române. Neprecis asupra lui L. Blaga. Panait Istrate e un romancier sobru, dar neegal cu C. Petrescu și I. Teodoreanu. N'are ce căuta Adolf de Herz în literatura română cu „pianjenii“ lui. E actor—regisor—director, dă-i pace omului, dle Ilcuș!

Despre ceilalți reprezentanți valoroși ai literaturii române contemporane n'are nici o orientare conferențiarul. Mai învață, mai citește, dle Ilcuș.

*

Prof. Dr. Aurel Peteanu. „Din galeria marilor dispăruți ai Banatului“, Lugoj 1934.

Vol. I: Alexandru Mocsonyi (1841—1909).

Eminentul publicist, directorul liceului C. Brediceanu din Lugoj, a început o nouă serie de publicații reliefându-ne în fiecare volum figurile reprezentative ale Banatului din trecut. În vremuri mari a avut Banatul oameni mari. Astfel e și A. Mocsonyi, un nobilvlăstar din familia macedoneană atât de ramificată. Acest ilustru bărbat s'a identificat și integrat până la cel mai sublim ideal al Bănățenilor: conservarea și apărarea tuturor bunurilor etnice în sec. XIX.

Autorul, foarte orientat pe vastul Fereu al izvoarelor și arhivelor bănățene, ni-a adus un real serviciu, și mai ales tinerei generații, care are nevoie de tratate argumentate despre frământările reacțiunii bănățene-ardelene în cadrul fostului imperiu și în afară de acesta: luptele îndârjite între dușmanii acerbi Ungurii, Sârbii și însuși incapabilul împărat.

Așteptăm în curând proximal volum.

*

O traducere foarte prețioasă.

În Arad a apărut o nouă literatură de mare însemnătate, puțin cunoscută de cercurile noastre literare. Dl. *Eugen Dascăl*, care s'a apropiat atât de mult de sufletul poetic alui *Aron Cotruș*, a ajuns să-l cucerească și, rapit de tandrețta învinsului, să ni-l dea pe neașă tălmăcire în *limba germană*. Îl felicit atât pe amicul *Aron Cotruș*, cu care am colaborat în prietenie la revista sa „*Banatul*“, cât și pe tălcuitorul meșter al operei sale din rândurile acelei generații tinere, care s'a grupat în jurul marilor protagoniști ai epocii postbelice.

Tălmăcitorul *Eugen Dascăl* a ales un mănunchiu de vr'o 35 de poezii. Masivitatea poeziilor cotrușene o cunoaște fiecare din cititorii operelor sale. În aceeași măsură dinamică se prezintă și opera viguroasă a tălmăcitorului, care fiind o fire dură și foarte sensibilă pentru accentele durerilor sociale postbelice, stă alături de maestru. Cu aceeași ochi, aceleași urechi au redat amândoi în operele lor amplitudinea ideilor și a epocii, ce geme sub călcâiul tăcerilor, răbdărilor și așteptărilor de mai bine.

Din cauza unor rime corespunzătoare a trebuit dl. *Eugen Dascăl* să recurgă la retușări în dauna ideii, ce a ajuns într'o paloare nepotrivită.

Poezia „*Minerul*“ are numai o parte în tălmăcire, cealaltă a rămas afară și nu trebuia. Poezia aceasta are numai o *unitate* și nu mai multe; atunci nu se poate purcede la *disjungere* nici în tălmăciri. Incolo opera tradusă își menține vigoarea ei alături de original.

L. C.

Aurel Cosma junior: »Constituția regatului jugoslav. Organizarea statelor europene pe noile baze democratice după grozavul războiu mondial reclamă cercetări asidue și comparații între diferitele organizații constituționale.

A deschide o nouă serie de astfel de publicații cu pregătire specială și temeinică, împune dela sine cunoștințe vaste de drept internațional,

Seria astor fel de studii o anunță talentatul publicist bănățean **Aurel Cosma junior** prin apariția primei lucrări cu titlul de mai sus.

Autorul trece în revistă întreaga evoluție constituțională a regatului vecin dela primele înfiripări de stat ale Sârbilor până la regatul de astăzi al Croaților, Sârbilor și Slovenilor redându-ne textual și noua constituție dela 3 Septembrie 1931.

O fericită idee pentru publicistica bănățeană, care își deschide noi orizonturi prin destoinicia ei scriitori.

L. C.

Dr. Cornel Corneanu »Omăgiu lui Dr. Alexandru Mocsonyi« Frumoasa conferință e discursul comemorativ dela 1 Aprilie 1934, rostit în Lugoj în cadrele „*Frăției Ortodoxe Române*“,

Străvechea și nobila familie macedoneană a *Mocsonestilor* a dat în acest vlăstar pe temerarul și realizatorul unui program național propriu al Bănățenilor. Continuatorul operei lui *Andrei Mocsonyi* concretizează faza de consolidare a ideii și solidarității bănățene, căruia cu pietate ne închinăm și suflete îl preamărim.

Conferința schițează într'un rezumat bine documentat întreaga operă atât de măreață.

Dr. CORNEL CORNEANU »Ideea bănățeană», cuvântări. Autorul e împetușul orator atât de cunoscut tuturor Bănățenilor, că e superflu să insist asupra meritelor sale ideologice. În toate fazele vieții publice ale Banatului s'a evidențiat ca un tribun al cuvântului. Astfel și

în broșura de față l-am citit un orașele sale. a) Colaborarea politică a Banatului cu Ardealul. b) Conferința politică a Banatului, c) Unirea bănățeană. d) Infrățirea bănățeană. e) Biserica Banatului. f) Solidaritatea bănățeană.

Vechiul și noul dicton-program, că a recunoaște Banatul ca o entitate politică separată, în afară de Ardeal, înseamnă a da o legitimă satisfacție spiritului de neclintit patriotism dovedit de Bănățeni în toate împrejurările și a îngădui în același timp o prielnică orientare tendințelor bănățene, cari gravitează spre București și nu spre Cluj — îl cunoaștem și noi ceștialți.

Ca tribună literară nu vom insista asupra acestor puncte, ci vom trage doar perspectiva între *ideologie și constructivismul real*. În această direcție putem preciza că toți Bănățenii reprezintă ideea unei solidarități bănățene în fața diapositivului: prezentul-viitorul Banatului. La un capăt al axului solidarității stă vigurosul S. Bocu — la celalalt 'vajnicul C. Corneanu. Chestia e o problema mai grea de rezolvit, e nodul gordian cel de astăzi; în jurul căruia ne învârtim toți Bănățenii cu sufletele frânte de desiluziile dictonului-program dela pag. 50. a broșurii citat tocmai pentru motivul, că una e ideologia și alta e fapta și tovarășul ei adevărul. Azi suntem în fața celui mai lucid adevăr: excluderea Bănățenilor și Ardelenilor dela marea problemă a constructivismului regiunilor ciscapartine, datorită nesincerității axiomei politice.

Această precară situație supralicitează pielea noastră și sufocă toate ideologiile. Câte clase de funcționari publici ciscarpatini au fost eliminate de 7—8 luni dela viața publică a statului?!

Acesta e adevărul, domnule autor.

Revistele, ziarele

Revista »Prometeu« An I. No. 3—4 Iulie 1934, Brașov. Articole foarte bune semnate de E. Mărculescu, I. Brânzea. I. Bran-Lemeny, Victor Branisce, Suci-Sibianu și Victor Tudoran. Poezia reprezentată prin Horia Frunză și Simion Giuca, prea puțin. Nuvela și schița de tot puțin. Cronica la înălțime ca totdeauna. Deoarece revista are un caracter literar, trebuie de căutat spațiu suficient și pentru proză și poezie.

*

»Banater Monatsheft« Iulie 1934, Timișoara. Revista se prezintă bine cu un articol eseist asupra activității poetice a scriitorului Nikolaus Schmidt, scris frumos de directorul revistei Anton Valentin. Cu toate ar fi bine; nu e cazul concludent cu adevărul, cum susține d. A. Valentin „că dela **Lenau** până astăzi n'a produs glia bănățeană alt poet mai mare decât Nikolaus Schmidt“. Nu domnule Valentin, nu se poate! E altul, cel mai mare scriitor german din toată România și din tot Banatul e d. *Victor Orendi-Hommenau* cu opere egale în valori ca ale lui Lenau, iar altele chiar superioare. Cu aceasta detestăm un iperzel și ne îndreptăm privirile drept în ochii realității!

În numărul de August își continuă d. A. Valentin articolul său asupra liricului Nikolaus Schmidt, care e un talent real al liricei germane bănățene alături de V. Orendi-Hommenau, Peter Barth, Peter Jung, nu sunt însă pentru Bruno Kremling în această galerie. Nusunt nici pentru aceasta, că un luptător

și cel mai mare îndrumător al literaturii, germane bănățene, *d. V. Orendi-Hommenau* (de origină din Ardeal), de trei decenii în mijlocul Bănățenilor, să fie considerat de *d. Valentin* un *parvenit* «wenu man ihm, der aus Siebenbürgen vor drei Jahrzenten zu uns herübergekommen ist noch hinzählen darf».

Numărul din Septemvrie 1934 a apărut cu următorul cuprins :

P. Jung — Prolg lui Nikolaus Schmidt.

E. Gruber — Cum și-a scris A. Müller-Guttenbrunn romanele sale bănățene.

I. Hirsch — Cântecul pădurii.

P. Barth — Secerătorul și femeia sa.

P. Jung — Avionul.

A. Valentin — Nikolaus Schmidt ca liric, p. III.

A. Schmidt Kndres — La iaz.

A. Valentin — Cronica.

Revista e o publicație serioasă cu preocupări din arta și literatura Șvabilor din Banat, cum e „Banatul Literar” pentru Românii bănățeni.

Reviste și ziare jubiliare.

Cele două surate oltene „*Gorjanul*” dela Tg.-Jiu și „*Conștiința Națională*” dela Craiova au avut jubileul unui deceniu de apariție. Ambele corespund deplin necesităților prin destoinicia celor doi fondatori-directori-redactori *Jean Bărbulescu și Grigore Bran*. O întreagă pleiadă de colaboratori, un imens arsenal de probleme oltene. În numărul jubilar al amândurora s'a putut convinge întreaga țară de armonia și exactitatea tuturor chestiunilor de ordin publicistic.

Revista folclorică „*Izvoarașul*” dela *Bistrița-Mehedinti*, atât de răspândită și căutată în întreaga Românie, ba chiar și României peste hotare, a ajuns la al XV. an de consolidare. Numărul jubiliar e tocmai acela, ca e din zi în zi e așteptat în toată țara. Toți folcloriștii din țară au o înaltă datorie de a-i da valorosului director, părintelui *Gh. Dumitrscu*, concursul lor moral și material. Regret, că n'am putut lua parte, din motive de forță majoră, la adunarea tuturor folcloriștilor cu prilejul jubileului dela 1 Iulie 1934.

Cu mirare mai adaug rândurilor acestora indignarea mea, că s'a găsit un domn *Ion Mușlea*, care prin anuarele de etnografie și folclor a desconsiderat vastul material folcloric, ce l-a dat revista „*Izvoarașul*” tuturor cercurilor literare interesate pentru conservarea tezaurului literaturii populare. Ei, ei domnule Mușlea! N'o fi cumva... ceva... vr'o alură din tembelismul lui I. Clopoșel și din capriciile savantlăcului St. Pașca?!...

Altă revistă jubilară e „*Armonia*” din Botoșani a compozitorului *Mihail Poslușnicu*, care are 10 ani dela fondarea ei. Ca cea dintâi revistă muzicală a României, cu cei mai buni colaboratori din rândurile profesoriilor de academie și conservatoare, apoi și din rândurile literaților — are deosebitul merit, că întreține focul sacru al cercurilor noastre muzicale-literare. Profesorii de muzică, tâlcuitorii problemelor muzicale și toate celelalte cercuri au în „*Armonia*” un caleidoscop de toate, ce a aparține muzicii. Literații o încurajează, căci literatura e sora dreaptă a muzicii. Il felicităm din toată inima pe *d. Mihail Poslușnicu*.

»Lumină din Lumină« An. I No. 3-4

(Iunie Iulie 1934), Timișoara.

E o revistă nouă de cultură religioasă sub priceputa conducere a dlui *Titus V. Popa*, un tânăr teolog cu bune pregătiri pentru publicistica religioasă-

să, care se resimte atât de mult din motivul, că una singură „*Foaia Diezanană*” din Caransebeș s'a restrâns la un program redus.

Numărul acesta începe cu un articol frumos al P. S. S. Dr. Grigorie Comșa al diecezei Aradului, cel mai popular episcop al Transilvaniei, care încurajează publicistica pe toată linia. Subliniez acest sentiment sublim, pe care nu-l au alți înalți chiriarchi, ba se distanțează orgolioși aruncând cât colo publicațiile cu un creion „refuzat”, chiar acele publicații, pe cari din suficiente motive ar trebui să le vadă.

Ei, nu-i vom năcăji cu trimiterea revistelor și anume chiar pe aceia, cari se complac în orgolii de titluri.

După articolul de fond „După nouă ani de episcopat” urmează celelalte articole „Acum câteva decenii etc.” de R. Popescu; „In slujba altarului” de Pr. Ștefan Vasiescu; „Despre Pace” de Pr. Tr. Sulea; apoi articole absolvenților și licențiatilor în teologie P. Voicău și P. Toma etc.

Ii urăm noii și bune reviste mulți ani și spor la muncă pentru interesele superioare ale Banatului. No. 5 are documentate articole „Pactul cu Sovietele” de Titus V. Popa, „A avut oare orașul Timișoara vreodată mitropolie sau episcopie?” de Eugen Stoia, „Studentimea română creștină” de I. Faur, „Prestigiul clerului” de G. M. Ivanov, „Spre un front comun” de P. Voicău, „1594 ani dela moartea fericitului Augustin” de Gh. Coman și „Reorganizarea asociației corurilor și fanfarelor din Banat” de V. Titeanu. Impresionat e articolul „Prizonerul” de N. Galetaru. România are o supremă datorie de a-i aduce în țară pe bieții Români resfirați pe stepele asiatiche ale Rusiei. Mulți trebuie să fie!

Frumoasa poezie „Invins” de D. Grozdan îi face cinste revistei.

L. C.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Revista „*Colinda*” An. III No. 3—6 Bârlad, Martie—Iunie 1934.

E o publicație serioasă cu chestiuni de cultură și literatură. Peezia, proza și cronică — toate bine în fiecare număr. In acest număr colaborează Gh. Tutoveanu, Petru Gh. Savin, Gh. Bujoreanu, C. Ștefaniu, C. Caranfil, Lucian Costin etc. O recomandăm cu căldură și în Banat. Abonamentul 100 lei la an.

Redacția : I. Petcu, Cavadinești—Covurlui.

Administrația : V. Nițu, Gănești—Covurlui.

*

Foiletoanele din „*Neues Wiener Journal*” aduceau mai înainte adevărate articole despre viața literară-muzicală dela curtea noastră regală, multe amintiri despre Carmera Sylva, regele Carol I, apoi din literatura și arta noastră poporană. După războiul mondial directorul Iacob Lipovitz n'a mai continuat seriile de foiletoane din România, dimpotrivă a ajuns într'un grad de melancolie grea, firește din cauza marilor grije financiare, inerente celui mai bogat ziar în foiletoanele zilei.

O știre a pătruns până încoace, că greua melancolie l-ar fi mănât până la sinucidere.

*

„*Ideea Națională*”. An II No. 3, Buzău.

Am urmărit număr de număr cu mare plăcere de a avea în mână o publicație atât de bună. Dl. avocat N. N. Manolescu a avut o fericită idee de a strânge în jurul gazetei sale literați și diferiți publiciști destoinici.

Aproape în fiecare număr are distinsul nostru critic Mihail Dragomirescu judicioasele sale articole. Am citit cu vădit interes ultimul articol „Instituții Oropsite” D. Diac.

I. D. Morarescu relevază în alt articol pioasele solemnități ale desvălirii bustului *I. Vidu* în ziua de 24 Iunie a. c. în Lugoj.

Celelalte articole și cronică sunt deasemenea foarte bune. No. 4 e deasemenea cu judicioase articole semnate de N. N. Manolescu, Em. Radu, D. Iliescu, Al. Macedonescu, D. Bratu, Sach. Caban, L. Vasilescu, D. Constantinescu. Cronică excelentă. E o revistă de cultură în formatul al unei gazete de 4 pagini. Apare bilunar. O recomand cu toată căldura și în Banat.

No. 7 din 23 Septemvrie 1934 are contribuții juste la noua ideologie a epocii noastre postbelice. Relevéz opiniile d. N. N. Manolescu la opera prof. C. Rădulescu-Motru „Ideologia Statului Român“. Apoi d. Mihail Dragomirescu, care revine într'o șarjă esseistă asupra rolului încomensurabil alui Eminescu în lirica română „*că nimeni n'a relevat cu toate că e târziu, că EMINESCU a recreat limba românească poetică*“.

E prea încisiv și nedrept d. M. Dragomirescu, căci în *vasta bibliografie* asupra liricei eminesciene va putea găsi D-Sa un imens număr de orientări și aprecieri academice. Că Eminescu e „cel mai realist poet al psihologismului erotic“, nici aceasta nu e un aport sau inovație inventivă din meticolozitățile esteticianilor, căci au subliniat-o și alții. Voiu evidenția numai reluarea unui subiect, care trebuie permanentizat în fața oglinzii unei epoci materialiste, cum e cea de astăzi.

Celelalte articole din serie sunt deasemenea foarte interesante.

*

»**Recenzia**« (An. I No. 1. August 1934, Iași), noua revistă de critică muzicală sub conducerea d. G. Galinescu din Iași, se ocupă în primul număr exclusiv numai cu manualele didactice ale prof. G. Breazu dela academia de muzică din București. Recenzia e minuțioasă și obiectivă... dar grea de ciorchine inortografice. În fine ne interesează obiectivitatea...și din acest punct de vedere ne scapă și nouă mirarea, cum de-i posibil ca un incapabil de G. Breazu să treacă prin premii academice... posturi onorifice.. cu diurne fenomenale în multiplele sale calități și în afară de ministere. Eu unul, pentru mine, nu mă mir, căci printre ochelarii somnolenți și senili ai unor superficiali ca Oct. Goga și alții dela academie au trecut *premiat* și *necitite măcar*... diferite roșcove... muzicale, literare etc. cum ar fi și romanul „Suflete Predestinate“ a unui domn dela Huși. Se cam aruncă cu titlurile și premiile la București ca semințele la porumbii flămânzi și... corbii lacomi..

*

„**Poporul Românesc**“ An. III. Nr. 13, Chitila-București red. Șt. Manole.

Între multe reviste destinate regenerării și culturalizării poporului e sus amintita publicație una dintre cele mai solide. Material variat, frumos, îngrijit. Harnicul Ștefan Manole știe ce face. Pentru orientarea cititorilor citez măcar titlurile articolelor :

Cerșitor pentru o bucată de pâine.

Nicolae Iorga.

Varicela (vărsatul de vânt).

Școli pentru feciorii plugarilor.

O pildă rară în lumea oamenilor de știință.

O hartă și o busolă.

Cursurile dela Văleni și congresul ligii culturale.

Culegeri de folclor din Oltenia și Banat.

Sfaturi gospodărești și economice :

„vărsatul oilor“

„despre păduri“
 „Stupăritul“
 Scrisori către nepoate.
 Nu fac toate muștele miere.
 Din ale poporului : Cu Moș Trochin.
 Treburile din lăuntru, din afară.
 Știri felurite etc.

O recomand cu toată căldura și în Banat. Apare de 2 ori pe lună. Administrația și redacția : Gara Chitila—Ilfov. Abonamentul 120 lei la an. iar pentru Românii din Jugoslavia 180 lei.

Revista »**Ion Maiorescu**« An. IV. Nr. 76, Aprilie—Iunie 1934, Craiova.
 Unica revistă din țară în felul ei, sub conducerea profesorilor e totuși revista elevilor. Un material vast de încercări și înfiripări ale elevilor din cursul inferior, superior, a absolvenților și licențiaților, cari s'au despărțit de liceu formal, sufletește însă nu. În articolul de fond l-am văzut pe vi-gurosul conferențiar Lt.-Colonel Popescu—Cetate cu subiectul atât de in-teresant „Rolul disciplinei în educație“.

Prof. Paul Papadopol evidențiază o sumedenie de extrase din expe-riențele examenelor de bacalaureat. O colaborare mai armonioasă a pro-fesorilor de limba română ar elimina neplăcutele exigențe și rarissima exemplă de precocitate deșanțată și incapacitate crasă a tinerilor de pe banca de bacalaureat. Subliniez acest loc și incapacitatea multor profesori în doctrina (profesiunea lor), cum e aceea a unui geograf *Padili* din Bu-curești, care se sufocă în teorii absurde la examenul de bacalaureat în Timișoara 1934, când publicul și candidații dedeau din umeri și încrucișau privirile... Prof. univ, Gh. Valsan ar trebui să-i pună la punct pe unii domni..., ca cel puțin să nu se expună... pentru respectul bacalaureatului (*devenit monopol al colegilor din vechiul regat*) și al publicului auditor.

Celelalte articole sunt deasemenea foarte instructive. Elevii din cur-sul inferior au contribuții bune ca și cei din cursul superior. Colegiul na-țional din Craiova, în frunte cu directorul M. Paulian are un rol remar-cabil în capitala Olteniei,

Operile scriitorilor transilvăneni stau însă toate prăfuite și nere-cenzate față de multe banalități, ce nu miroase a literatură. Deci un mo-ment pentru directorul colegiului M. Paulian.

»**Lanuri**« An. I No. 11—12 Iulie—August 1934, Mediaș.

Tot mai emancită o văd revista în jurul d. N. Ladmis-Andreescu și M. Axente, cari sunt esești de forță. Numărul acesta începe cu articolul „*Pastișe interioare și exterioare*“ bine conceput.

Bine celelalte articole și schițe. Asemenea și poezia reprezentată prin M. Axente, Mircea Străinul, George Popa. În disonanță crasă am dat peste „*Prefață la o carte*“ și „*Eroi în zori*.“

Indeosebi cea dintâi cu însăilări forțate ca

„Am patinat pe vorbe 'nvăluit

În șaluri lungi de brumă și de vis :

Spe care problematic cer deschis ?

Spe care a dormit în piatră mit ?

Și idei și stil forțat, care displace imediat. Cronica bogată și bine orientată. Dl. Lucian Costin nu l-a invidiat nicidecum și nici nu-l invidea-ză pe Mihail Novac, neavând motive în literatură. Din cari considerente s'au ivit astfel de concluzii, cine știe ! Intre *neegali* de unde se începă acest instinct ?...

«**Biblioteca Metapsihică**», An. II No. 2, Craiova, Octombrie 1934.

E o conducerea de filosofie și etică spiritualistă sub conducerea unui comitet. Fondatorul și redactorul-administratorul revistei e distinsul publicist *Mihail Drăgănescu*, distinsul magistrat craiovean.

Materialul e deosebit de interesant; acest număr are ca și cele anterioare articole filosofice ca :

Lumea interioară (psihostazia).
Munca aspirantului la viața superioară.
Puterea creatoare a gândirii,
Un regim corect pentru aspirant.
Misiunea lui Crist pe pământ. Etc.

*

»**Armonia**«, revista profesorilor de muzică, a XI No. 7—9 Iulie—Septembrie 1934.

Director: prof. *Mihai Gr. Poslușnicu* dela liceul „Laurian“ din Botoșani.

E o publicație foarte bună, care se bucură de un mare interes în rândurile profesioniștilor și ale amicilor muzicii. Articole și varietăți muzicale tratate cu tactul pedagogic și artistic. Cronica muzicală bogată!

Și acest număr e un caleidoscop de varietăți. Are următorul sumar:

Marcel Botez — Secția didactică a academiei regale de muzică.

Dr. N. Ursu — Cui se datorește clarificarea situației profesorilor de arte?

Bela Bartok — Muzica populară și însemnătatea ei pentru compoziția modernă.

N. Vasiliu — Cor și cântec românesc.

Mihai Gr. Poslușnicu — Tema muzicală.

Lerîa Niky — Dans-muzică.

Adrian Maniu — Cântec răsădit.

* * *

— Ecouri și contraecouri (cronică).

Eugen Isar — Recenzi.

Mihai Gr. Poslușnicu e autorul multor manuale didactice muzicale și fondatorul revistei „*Armonia*“ Marele op „*Istoria Muzicei la Români*“ vol. I s'a răspândit repede în toată țara, ca unica lucrare serioasă de acest gen. Autorul anunță acum apariția celui de al II. volum și cu acest plilej îl recomandăm anticipativ tuturor Bănățenilor, admiratorii și conservatorii cântecului românesc.

*

Fișier No. 1. 1934. Redactor d. E. A. Zaharia (Bucovina). Editorial de polemică laconică și precisă.

Au și Ieșenii o *pletoră* de mășgălici răsuflați chiar la prima perspectivă. Dela ediția I. sar în salturi la ediția XVII. ca Teodor Rosen sau Artur Strobl și atâția alții. Ar trebui o ligă în contra acestei ciume, zisă literatura debutanților, cari fac coadă pela toate redacțiile.

„Fișierul“ să se ferească de terminologia aspră și decentă, ce nu cadrează cu teza literară din fond.

L. Costin.

Informații literare.

Adelina. — In editura „Cartea Românească“ Timișoara a apărut „Adelina“ roman de Gh. Atanasiu cunoscutul scriitor Timișorean. Acțiunea se petrece în Slănicul din Moldova. Romanul este prefațat de revista „Viața Literară“ și vine ca un ecou îndepărtat pentru Adela — eroina din romanul cu acelaș nume al dlui Ibrăileanu. Iată câteva cuvinte despre acest roman, din partea „Vieții Literare“:

„Această carte are o înaltă ținută etică și reprezintă un aspru rechizitoriu pentru așa numitul sex tare, care trece prin potecile vieții cu labe grosolane de urs, sfărâmand sufletele naive și iubitoare ale tinerelor fete, sub protecția unei societăți făcută pentru ei“.

Stilul frumos și curgător mărește farmecul acestui roman.

*

In proprietatea Editurii „Cartea Românească“ din București au trecut următoarele din operele lui *Lucian Costin* :

„Cântecelme mele“ ed. II,

„Priveliști și Reverii“ (poeme ed. I.)

„Tălmăcirii din Liricii Germani Contemporani“ ed. I.

„Mărgăritarele Banatului“ ed. I.

„Studii asupra Folclorului Bănățean“ vol. I. ed. I.

„Graiul Bănățean“ vol. I,

„Din Lumea Polară“ ed. I.

„Biblioteca Folcloristică a Banatului“ No. 1—8.

Deci orice comandă se poate face numai dela „Cartea Românească“ București, Bulev. Academiei 3—5.

Celelalte scrieri se pot comanda prin orice librărie dela autor.

„Astrale“ (poeme)	50 lei
„Inducția poetică“	20 „
„Graiul Bănățean“ vol. II.	50 „
„Literarische Ausblick“	25 „

»Banatul Literar«

*

„**Brazde păgâne**“. Cunoscutul poet bănățean Dorian Grozdan va publica în curând volumul de versuri „Brazde păgâne“. Un ciclu de poezii publicate în parte în revistele Adevărul-Literar, Societatea de mâine, Viața Literară și altele.

Am citit aceste poezii în manuscris și ne-a furat sinceritatea gândurilor ce frământă pe tânărul nostru poet, înălțimea morală ce le caracterizează și frumusețea stilului, închegat în fraze solide, cu izbucniri vulcanice abia stăpânite.

In versurile „Brazde păgâne“ clocotește viața și se desprinde o nuanță de toamnă rece, când îngălbenite frunze aștern pământul mustuit încă de sevă.

Și totuși poetul nu-i trist. Exprimă o tristețe demnă, sinonimă ca neputința de a șterge răul ce-i stăpânește mintea și ochii.

Rău frânt din lumea aceasta păcătoasă, gonită de demoni și biciuită de patimi ce ard, ce mistue însăși prostia ei. . .

Poetul Dorian Grozdan s'a afirmat de mult pe ogorul literaturii bănăţene iar volumul ce va apare va fi o culegere fericită ce-l va aşeza definitiv în rândul scriitorilor poeţi.

Editurile din Bucureşti şi mai ales Fundaţiile Regale pot să-i îmbrăţişeze cu bucurie activitatea sa.

Cu aceasta îşi vor face datoria pe deplin faţă de un poet bănăţean care n'are nevoie decât de sprijinul editorial.

Dăm „motto-ul“ din fruntea volumului :

*Lut,
dacă din aluatul tău Dumnezeu m'a bătut
pe nicovala zămislirii Lui,
de ce sunt iarbă rea şi spin păgân
pe suflet slugă şi stăpân
mănat spre cer — de dorul cui ?*

»**Cântece din fluier**« volum de versuri ce va apare în curând, de poetul *Gr. Popiţi*. Un al doilea poet ce se manifestă viguros pe tărâmul literaturii bănăţene şi unde sufletul său vibrează de iubirea locurilor cu munţi şi ciobănaşi, de unde s'a desprins şi şi-a frământat o parte din copilărie.

Pe poetul *Gr. Popiţi* îl cunoaştem de mult şi apariţia noului său volum, va fi o senzaţie pentru cititori, cari au gustat farmecul primului volum „Glasul Trupului şi al sufletului.“

„Cântece din fluier“ aduce o nuanţă nouă în poezia bănăţeană şi din frământarea lor se desprinde mireasma pădurilor şi vieţii ciobăneşti. Il aşteptăm cu bucurie volumul.

Poşta Redacţiei

Răspuns mai multor fraţi din

Torontalul-Jugoslaviei

Dlui Pr. Nicolae Roman

N'am adresa exactă şi nu Ți-am putut trimite „Banatul Literar“ Nr. 1. E o revistă pur literară, care n'are corespondenți pentru știri, cum au ziarele. Deci toate întrebările din carta poștală sunt superflue. Am așteptat material literar de colaborare (onorifică, nu cu onorarii).

Pentru redacția ziarului »Nădejdea« în Vrsac.

Deși am trimis un exemplar din „*Graiul bănăţean*“ vol. II., opera cea nouă, redacției ziarului „Nădejdea“ în luna August a. c. prin Pr. Oct. Trailovici, deși am trimis cu poșta în 14 Sept. a. c. „Banatul Literar“ Nr. 1 pentru „Nădejdea“ am observat că onor. redacție a acestei gazete nu-și îndeplinește nici cele mai elementare datorii a unui organ de publicistică. În consecință nu i se va trimite de acum nimic.

